

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1924 február 3.

33. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

A béke mérlege

Abba az ünneplésbe, melyet a Rómából visszaérkező miniszterelnöknek és külügyminiszternek üdvözlésére rendeznek hívei, diszsonans hangokat kever bele a beogradi *Politika*. Pasics és Nincsic úgy térnek haza, mintha a béke olajágát hozták magukkal — Mussolini kezéből. De amit Mussolini a fiumei szerződésbe belepakolt, tör-e vagy olajág? Ki tudna ma erre a kérdésre felelni s ki tudna úgy, hogy nem vetné a mérlegre mindazt, ami Mussolini politikáját jellemzi?

A *Politika* arra a beszédre figyelmezteti az SHS. királyság közvéleményét, amit Mussolini nemrégiben Crispinek, a nagy olasz államférfiának emlékülnepevényén mondott. Mussolini ebben a beszédben hangoztatta, hogy az ő politikája nem gyökértelen Olaszországban. Annak a politikának követője ő, melyet a konzervatív *Crispi* évtizedeken keresztül változatlan kiterással képviselt. A mai politikai kategorizálás szerint Crispi politikáját nem konzervatívnek, de reakciónak kell tartani s amikor az SHS. királyság kormánya a reakció politikájának legmértöbb képviselőjével *politikai* szerződést köt, akkor jogosult annak vizsgálata, hogy az olasz fasiszmus és jugoszláv demokrácia *politikai* egyetértésénél melyik elv, melyik politikai orientáció, melyik világnézet hozott a másiknak áldozatokat? Ha figyeljük a nemzetközi szerződések kötésének körülményeit, meg kell látnunk, hogy a szerződéskötés *puszta ténye* barátságos viszonyt feltételez a szerződő államok között, még akkor is, ha csupán gazdasági kérdéseket, vagy tarifális problémákat oldanak is meg közös megállapodással. Emlékezzetes még, hogy milyen világszenzációvá vált az angol kormánynak Szovjetországgal kötött legelső *gazdasági* szerződése. Ha pedig két ország kormánya olyan megállapodást köt, melyek vitás területi kérdéseket oldanak meg s sokszor háborúval fenyegető s kölcsönös megegyezéssel eddig megoldhatatlan problémákat intéznek el, akkor arra kell következtetni, hogy a két ország kormányzatának szelleme közt nincs meg az az eltérés, amit a mindennapi élet jelenségei s a politikai tudomány tanításai a *demokrácia* és *fasiszmus* között látnak.

Feleljenek a beavatottabbak arra a kérdésre, hogy a békekötésnek ez a mérlege kedvező-e az SHS. királyságra nézve. Az bizonyos, hogy általa Jugoszlávia

megszabadult azoktól a gondoktól és terhektől, melyek nyugati határainak állandó védelmi kényszerével jártak s nem tagadható az sem, hogy politikai kihatásában a horvát kérdésben is mozgékonyabbá s nagyobb szabadsághoz jut általa a kormány. Ezek azonban átmeneti előnyök, melyek hosszabb-rövidebb idő múlva már elveszítik minden jelentőségüket. S akkor csak azok az áldozatok maradtak meg, melyeket — sajnos véglegesen és visszavonhatatlanul — ezekért az átmeneti megkönnyebbülésekért

kellett adni.

Mert a béke híveit nem tévesztheti meg az a békét teremtő szerződés sem, mely eleven militarizmussal s gögösen tennivágyó imperiálizmussal teremt barátságos állapotot. A militarizmussal kötött béke militarizmust jelent a másik szerződő félre is. Az imperiálizmussal való megálapodás imperiáliztá vá teszi a másik felet is. S attól kell tartani, hogy a *jugoszláv demokrácia* bevonul értékes ritkaságként, gyönyörű történelmi ereklyeként a nemzeti história muzeumába.

Meghalt Wilson

A világháború sorsát irányító államférfiak egyik legjelentősebbje dőlt ma ki az élők sorából. Woodrow Wilson, az Egyesült-Államok volt elnöke, aki a német buvárhajóharc hatása alatt feladta Amerika semlegességét, milliók hadseregeket vetett az antant frontjára és ezzel döntő befolyást gyakorolt a háború kimenetelére, éveken át tartó betegség után meghalt. A legújabb kor történetének egyik legmesszebbható tényezője tűnt el vele az élet színpadáról.

Mint a béke eszméjének előharcosa emelkedett Wilson az Egyesült-Államok élére és mégis belesodorta Amerikát a háborúba, mert amerikai politikát folytatott, amelynek kizárólagos célja az amerikai érdekek védelme. A tengerek szabadságának megóvása címén csatlakozott Wilson az antanthoz és ezzel a német birodalom s az osztrák-magyar monarchia sorsát megpecsételte.

Híres tizennégy pontja, amelyeket először 1918 január 8-ikán formulázott meg a washingtoni kongresszushoz intézett szövegében, azokat az elveit fejezte ki amelyeket már ifjú egyetemi tanár korában hirdetett. De mint-hogy pacifista eszméit nem tartották vissza attól, hogy a világháborúban résztvegyen, úgy a békeszerződések vezérgondolatai gyanánt ajánlott tizennégy pontja sem volt elég gyakorlati értékű ahhoz, hogy a való élet tűzpróbáját kiállja.

Wilson visszavonult a közéletből, a legutóbbi elnökválasztáson már föl sem lépett és állítólag az eszméiben való csalódás volt az oka súlyos betegségének, amely most halálát idézte elő.

Newyorkból jelentik: Woodrow Wilson, az Amerikai Egyesült Államok volt elnöke, ötvenhárom éves korában hosszas betegség után elhunyt.

Wilson neve a háború utolsó esztendeiben vált világszerte ismertté és egyike lett az újabbkori történelem legismertebb politikusainak. Az ohioi születésű történet-tanár a világháború kitörése előtt került az Egyesült Államok elnöki székébe. Mielőtt a *Fehér Házba* beköltözött, nem foglalkozott politikával, hanem a pennsylvániai egyetem katedrája szolgált lépcsőfokul számára az Unió elnöki székéhez. Tagja volt ugyan a republikánus pártnak, azonban abban, hogy elnökjelöltté kizsármelték, éppen *politikai szűrtésége* játszott szerepet, az, hogy nem exponálta magát a pártharcokban és a republikánus-párt vezető-férfiai joggal remélhették, hogy a csöndes tudós, aki tájékozott, magas színvonalú és finom tollal írt történelmi munkákkal tette ismertté a nevét, *kellemes elnök lesz* és nem fogja túlságosan zavarni köreiket. Roosevel után az amerikai közvélemény is úgy találta, hogy elég volt már az energikus, mindenbe beleavatkozó, sokat szereplő és hangos elnökökből, ezért általános rokonszenvvel fogadták az *európai nemzetiségi kérdések tudósának* jelöltségét, aki szokatlanul csöndes és békés választási kampány után nyerte el az elnöki tisztséget.

A pacifista tudós volt az Egyesült Államok elnöke, amikor a véres világháború kitört és Wilson — híven pacifista elveihez — a szigorú semlegesség álláspontjára helyezkedett az európai bonyodalommal szemben. Az amerikai közvélemény a háború első hónapjaiban egyöntetűen helyeselte ezt a régi tradíciókhoz megfelelő külpolitikát, a nagytőke azonban, amely a világháború konjunkturáját és kereseti lehetőségeit nem akarta kiaknáztalanul hagyni, erős nyomást gyakorolt a szenátusra, hogy hagyjon fel a *desinteresselment* po-

litikájával. A Northcliffe-propaganda teljes erővel hozzájárult ahhoz, hogy Amerikában a beavatkozás politikáját népszerűsítse és nem volt nehéz megtalálnia az utat a nagytőke szolgálatában álló amerikai sajtóhoz: a háborús láz bacilusaival gyorsan sikerült beoltani az Unió népét is. Wilson ebben az időben bizonyult *először* gyenge és ingadozó államférfinak, nem tudott — vagy nem akart — ellentánni a két oldalról jövő nyomásnak. A háború befejezése után, amikor mindenütt, mint a béke megteremtőjét ünnepezték, felhangzott az a vád Wilson ellen, hogy *pacifista meggyőződéséről és a semlegesség elvétől nem egészen önzetlenül tért el* a háború alatt és ez ellen a vád ellen a békeapostol nem védekezett elég erélyesen s eléggé meggyőzően. Az, ami miatt Amerika a beavatkozás politikája mellé állt és ami miatt megüzente a háborút a központi hatalmaknak, tagadhatatlanul nem volt elegendő ahhoz, hogy olyan súlyos következményekért vállalhassa lelkiismeretes politikus a felelősséget, mint aminők a háború újabb elnyújtása és az ezzel járó felbecsülhetetlenül szörnyű veszteségek voltak.

A *Lusitania* elsüllyesztése a német hadvezetőség egyéb hőstetteihez méltó barbár cselekedet volt, de a hadüzenet, amellyel Amerika felelt rá, semmivel sem bizonyult békésebb és pacifistához méltóbb ténykedésnek.

Az amerikai nagytőke megtalálta számításait a beavatkozásban, de a közvélemény, minél tovább húzódott a háború és minél nagyobb áldozatokat követelt, annál inkább hajlott a mielőbbi békekötésre. A John Hopkins-egyetem volt tanára, a New-Yersey-egyetem volt kormányzója akit súlyos felelősség terhel Amerika beavatkozásáért a világháborúba, hamarosan visszatért pacifista elveihez. 1917-ben jelent meg Párisban *A népek szövetsége* című politikai tanulmánya és ettől az időponttól kezdve szerepelt Wilson a köztudatban, mint a világbéke lelkes harcosa.

A háború utolsó éveiben a központi hatalmak országaiban mind követelőbben lépett előtérbe a békekötés szükségességének gondolata és a különbékek létrehozásáért fáradó diplomaták Wilsontól várták a kezdeményezést. Az Egyesült Államok elnöke *mindaddig, amíg az antant-államok teljes győzelme biztosítottak nem lépett*, nem tett komoly lépést a békekötés terminusának közelebb hozása érdekében. Nem sokkal a központi hatalmak összeomlása

előtt adta ki híres 14 pontját, amelyben már pregnánsan és félreérthetetlenül szögezte le a népek önrendelkezési jogának elvét.

A béketárgyalások alkalmával, amikor ennek a keresztülviteléről és a gyakorlatba való átültetéséről kellett volna gondoskodni, bizonyult másodszer is erélytelen politikusként Wilson. A versaillesi konferencián, amelyen személyesen vett részt, Clemenceau teljesen háttérbe szorította. Az amerikai békepostol nem tudta akarát érvényesíteni és elkedvetlenedve visszautazott Amerikába. Az Egyesült Államok külpolitikája ettől az időponttól fogva újból a be nem avatkozás álláspontjára helyezkedett.

1920 novemberében Wilson, aki két cikluson keresztül ült az elnöki székben, fel sem lépett és Hardingot választották meg utódául. Wilson, aki ekkor már súlyos beteg volt, nem várta be hivatalos ideje leteltét, hanem korábban visszavonult. Szombaton hajnalban halt meg.

Páter Makár kilépett a ferencrendből?

A szuboticei rend főnöke elolja a hírt

Suboticán az a hír terjedt el, hogy páter Makár ferencrendi áldozár, akit csak nemrégiben helyeztek át Pécsre, kilépett a rendből és mint magánember Kecskeméten tartózkodik. A közismert és Szubotícán nagy népszerűségnek örvendő szerzetes állítólag azért lépett ki a rendből — legalább is Szubotícán így beszélik — mert beleszeretett egy konzul leányába, akitől rövid időn belül egybekerült, míhelt a polgári életben megfelelő elhelyezkedést talál.

A hír ebben a formában tulságos valószínűtlennek tűnt föl, fölkerestük tehát a szuboticei ferencrendiek főnökét, hogy megtudjuk, mi igaz páter Makár

kilépéséből. A rend főnöke nagyon meglepődött, mikor a közzsajon forgó hírt közöltük vele.

— Mi nem tudunk semmit a dologról — mondotta — valószínűleg pletyka az egész.

Mindjárt meg is magyarázta, hogy miért tartja pletykának páter Makár kilépéséről és nősüléséről szóló híreket.

— A dolog úgy áll, hogy páter Makár a természet kegyelméből szép, daltias ember, aki itt Suboticán — persze önhibáján kívül — nagyon népszerű volt az asszonyhivők körében... Azt hiszem, hogy ezek fantáziájába születte az egész mese, amelynek — tudtommal — semmi komolyabb alapja sincsen.

Az olasz megegyezés javítja a dinárt

A külföldi tőzsdéken az olasz kereskedők összevásárolják a jugoszláv valutát

Az utóbbi két hét alatt a dinárnak újabb fokozatos értékemelkedése volt megfigyelhető. Zürichben január elején 6.40—6.50 centimes körül hullámzott a dinár kurzusa, amely a hónap végéig 6.60 centimesig szilárdult meg, február 1-én pedig 6.675 zárókurzus után a zürichi esti utótőzsdén 6.70 centimes árfolyamon jegyezték valutánkat.

Sztojadinovic pénzügyminiszternek a parlament szerdai ülésén tartott expozéja kedvező színben tünteti fel az ország pénzügyi helyzetét, az aktív költségvetés szintén szilárdító hatással lehet valutánkra — de csak abban az esetben, ha ezeket a kedvező optikai jelenségeket gyakorlati momentumok is támogatják. A dinár javulásának gyakorlati megnyilvánulása eddig — a mint Veljkovic Voja a parlamentben is kifejtette — a belső árak emelkedésében mutatkozott, ami semmiesetre sem nyújthat alapot a külföld bizalmának követelésére és a valuta stabilizálására. Az ipar és kereskedelem válsága, amit a defláció okozta pénzhány idézett elő, s a termelés csökkenése és a kivitel alig legyőzhető akadályai, mind olyan jelenségek, amelyek inkább rontják, mint javítják a dinár külföldi árfolyamát.

A dinárnak a decemberi ellanyulás után bekövetkezett újabb szilárdulása egybeesik az Olaszországgal folytatott megegyezési tárgyalások publikálásával és a szerződés aláírásával. Pasic és Nincsic római utja óta 5.50 centimesről 5.70-re

emelkedett Zürichben a dinár és a többi külföldi tőzsdéken is átlag 5 százalékos javulás állt be. A jugoszláv-olasz politikai szerződés, a két állam barátságának helyreállítása kétségtelenül nagy mértékben megszilárdította az S. H. S. királyság helyzetét. A konfliktusok állandóan fenyegető veszedelmének elhárítását célozza a szerződés és szilárdulást jelent nemcsak a Balkánon, hanem az egész európai politikában. A politikai atmoszféra javulása természetesen érezteti hatását a pénzpiacra — de még nagyobb fontossága van a megegyezésnek kereskedelempolitikai szempontból, ahol nagy szerepet játszik és elsőrangú fontossággal bír a békét jelentő egység.

Az eddigi hideg viszony mellett is élénk kereskedelmi kapcsolatok állnak fenn az S. H. S. királyság és Olaszország között. A kereskedelmi megegyezésnek különösen Jugoszlávia szempontjából van nagy fontossága, mert az országnak Olaszország felé irányuló kivitele lényegesen, csaknem 50 százalékkal nagyobb, mint a behozatal. Ezek a kapcsolatok még inkább növekedni fognak a kereskedelmi szerződés megkötésével, amit az olasz kereskedelem már most számításba vesz. Olaszországnak nagy szüksége van Jugoszlávia gazdasági terményeire és állattenyésztésére és a kereskedelmi szerződés megkötése után különösen nagy mértékben is Jugoszláviából fogja fedezni. A kereskedelmi

kapcsolatok ez előrelátható fejlődésének tulajdonítható, hogy az olasz kereskedők már most nagy mértékben vásárolják össze a dinárt Bécsben és Zürichben. Ez a közvetlen oka a dinár újabb javulásának és az emelkedés iöként a kereskedelmi szerződés megkötése és az intenzívebb kereskedelmi összeköttetés megindulása után előreláthatóan folytatódni fog.

Ellentmondó hírek Venizelosz állapotáról

Marad, vagy távozik?

Athénből jelentik: Kafandrisz helyettes miniszterelnöknek a parlamentben tett azt a bejelentését, reméli, hogy Venizelosz három-négy nap pihenés után ismét munkaképes lesz és állapota egyáltalán nem ad okot aggodalomra, athéni politikai körökben a legnagyobb kéillyel fogadják. E körök föltevése szerint Venizelosz csak azért nyilatkozott hajlandóan arra, hogy a miniszterelnöki tisztséget még néhány napig viselje, hogy könnyebben küzdhessek le az új kormány megalakításának nehézségeit. Alig remélhető, hogy Albrami, az agg államférfi betegágyához hívott francia orvostanár mást javasolna, mint amit Venizelosz athéni orvosi és ami magának a miniszterelnöknek is meggyőződése, hogy tudniillik Venizelosznak egészségi szempontból nem csupán kormányelnöki tisztétől kell megválnia, hanem végleg búcsút kell mondania a politikai pályának is, amely Venizelosz erejét teljesen felőrölte.

Ennek a jelentésnek ellentmond az az értesülésünk, hogy Venizelosz állapotában lényeges javulás állt be. Az agg politikust aritmias fájdalom kintozták, azonban szervi megbetegedésnek tüneteit nem fedezték fel az orvosok, akik úgy vélik, hogy Venizelosz egészsége teljesen helyre fog állani. Rosszulléte csak muló jelentőségű volt és semmi ok sincs arra, hogy felhagyon közéleti tevékenységével.

A vizum

Ita: Hoitsy Pa

Aki csak a szomszéd vármegyébe akar is utazni, hogy meglátogassa beteg testvérét, vagy felkeresse az anyja sírját, annak utlevelet kell váltania a saját hatóságától, s azonfelül — ami a keservebb — vizumot kell rá szereznie annak az országnak konzulátusától, ahová utazni akar. S az így kiállított dokumentummal is csak sokszoros korlátozások között utazhatik s a határt csak a megjelölt néhány ponton lépheti át. Visszatértek azok az állapotok, melyeket a távoli múltban nagy járványok idején volt szokás életbeléptetni, mikor vasvillás örököt állítottak fel a határok mentén, akik megakadályozták a szabad közlekedést. S az emberek egymásközötti érintkezése visszahanyatlott — a kultura örök gyalázata — arra a fökra, amelyről azt kétezer esztendővel ezelőtt a római impérium kiemelte.

És akik érdekel az a kérdés, hogy meglevő jól bevált intézmények tönkremehetnek-e megint, miután üdvös voltukat tapasztalta már egyszer az emberiség: annak ajánlom, hogy vessen egy pillantást arra, hogy minő volt az utazás és közlekedés a római birodalomban a császárok alatt. Nemesak fejlettebb és szabadabb volt, mint aminő most az utódállamokban, hanem leszámítva a gőzerővel működő intézményeket: a fejlettségnek sokkal magasabb fokán állott, mint a háborút megelőző években is.

A nagy világbirodalomban mindenki szabadon járhatott, kelhetett. Nem-

csak a római polgár, hanem annak a sok száz nemzetnek minden tagja, akiket hatalma alatt tartott az impérium. Az actiumi ütközet után harmadfélszáz esztendőig nem volt a birodalomnak háborúja. A rablótól megtisztították a szárazföldet, a kalóztól a tengereket. Tökéletes volt a közbiztonság. A közlekedési utak rendszerét pedig kiépítették úgy, ahogy az soha embereknek nem sikerült, s talán a jövőben se fog sikerülni soha. Ahogy ezek az utak építve voltak, azokat tökéletesség szempontjából meg se közelítik a vasutépítő mérnökök alkotásai. A Via Appián megvan részben ma is a régi kövezet, poligon bazaltkockákból, melyek ragaszték nélkül vannak összeröva, s 2200 esztendő alatt is keveset koptak. Az egnati-ut Durazától Konstantinápolyig márványlapokkal volt kirakva s e lapoknak egy része, — melyeken Pál apostol is lépkedett, mikor Filippiből Szaloniki-be gyalogolt — megvan ma is. Erdélyben ma is közlekednek Torda mellett az uton, melyet a rómaiak építettek és ilyen utak átszelték mindenfelé az egész birodalmat. Afrika északi részén a mai Gibaltártól Suezig vitt a múnt, onnan az Eufraatesig s az Arabtengerig. De az Eufraateshez Magyarországon keresztül Konstantinápolyon át is vezetett egy másik ut. Itáliából észak felé több közlekedési vonal futott az Alpeseiken keresztül, mint amennyi száz esztendővel ezelőtt a forgalmat lebonyolította.

S mindezeket az utakat évszázadokra szóló tartóssággal építették. A mi civilizációnk büszke az ő vasuti

töltéseire, sineire, hegyszakadékok között elmenő hidjaira. De hol lesznek ezek kétezer esztendő után? A Via Appia kövezetének talán akkor is meglesznek a maradványai.

És ezeken a római utakon állandó volt a sürgés-forgás. Az utazó állami hivatalnokok befogadására postaállomások voltak felállítva (de, melyekben tekintélyes magánosok is megszállhattak), a magánosok részére vendéglők. Váltott lovokról mindenütt gondoskodott a fuvarosok céhe, amely állami kedvezményeket élvezett. A posta oly tökéletes volt, hogy Galenus, a híres orvos, miálatt Rómában lakott, levélbelileg kezelte ázsiai betegeit. Utazókönyvek léteztek a közönség szolgálatára (mint a mostani Bådekerekek), melyekben fel voltak sorolva a postaállomások és az egyéb tudnivalók.

A gyorsaság, mellyel a rómaiak utazni tudtak, bámulatba ejtette az egész középkort. Julius Caesar Rómától a Rhone-ig nem egészen nyolc nap alatt tette meg az utat, s naponta 20 geográfiai mérföldet, vagyis 150 kilométert hagyott hátra. Nero halálának hírére Icelsus nem egészen 7 nap alatt vitte meg Galbának Spanyolországba, miközben Tarraco-Clunia közötti szakaszt, csaknem 60 mérföldet, folyton váltott vágásban menő lovakkal (juniusi melegben) másfél nap alatt tette meg. Mikor Mainzban a 69-ik esztendő január 1-én fellázadt Galba ellen a 4-ik és 22-ik légő, ennek hírére január 10-én már meghozta Rómába a helytartó proconsul futárja. Éjjel és nappal folyton utazott, s csaknem 36 mérföldet tett meg naponta.

Ehhez természetesen az is hozzátartozott, hogy a kocsiiban aludni lehessen. És tényleg léteztek utazókocsik, melyek alvásra is be voltak rendezve, valamint olyanok is, melyekben írni-olvasni lehessen. Némelyekben forgatható volt az ülés, hogy a nap sugarai ne folyton az utas ugyanazon oldalára süssenek. Mi ehhez képest a mai kimustrált vasuti kocsik kényelme?

A rómaiaknak utazásaihoz képest óriási hanyatlást mutat a középkor. Hiszen p. o. Olaszországban egészen a XVI. század elejéig még előkelő hölgyek is csak lóháton szoktak volt utazni, s általános nagy bámulatot keltett, mikor Nagy Lajos magyar király édesanyja kocsi tette meg az utat Visegrádtól Nápolyig.

De a rómaihoz képest nagy hanyatlást mutat az utazás még a mi legújabb korunkban is. Amíg mi ki tudjuk járni a passzust és a vizumot, amíg iratainkat és podgyászunkat megvizsgálják két részről is a határon, addig a római végigutazhatott Itálián.

Trajan vagy Marc-Aurél alatt a belga kereskedő miuton mehetett el a Raina torkolatától az Eufraatesig, mindenütt kapott váltott lovakat, mindenütt azzal a denárral fizetett, mely odahaza volt forgalomban, sehol vámot nem kértek tőle, sehol podgyászát át nem kutatták, se meg nem kérdezték, hogy van-e vizuma. (Bár, hogy ezt a szót latin nyelvből faragták.)

Hol vagyunk mi ettől az állapottól? S lesz-e az emberiség még egyszer ott, ahol e tekintetben akkor volt?

Prónay

továbbra sem tartja dzsentimennek
Bethlent

A britanniások vezérének nyilatkozata

Budapestről jelentik: Bethlen István gróf és Rakovszky István lovagias ügyében — mint a *Bácsmegyei Napló* hírül adta — a becsületbíróság egy szótöbbséggel kimondotta, hogy Bethlen miniszterelnök lovagias elégtételadásra képes, mert nem tehet arról, hogy segédei a közte és Prónay Pál között támadt lovagias ügyben nem a lovagiasság szabályainak megfelelően jártak el.

A becsületügyi választmány határozatával kapcsolatban Prónay Pál vulgalmazott alezredes a következő nyilatkozatot tette közzé:

— A Bethlen—Rakovszky lovagias ügyhöz, mint harmadik személynek, semmi közöm nincsen, annak elintézési módjáról véleményem nem mondhatok. Feltűnő azonban, hogy a lapokban megjelent közlemények szerint a Bethlen—Rakovszky-ügyben összeült becsületbíróság kimondotta, hogy Magyarország honvédelmi minisztere, Csáky Károly gróf és Prónay György báró Bethlen Istvánnak velem szemben fölmerült lovagias ügyét szabálytalanul, azaz a lovagiasság szabályainak megsértésével intézték el. Ez a becsületbíróság tehát szankcionálta az én és megbízottaimnak álláspontját, hogy a Bethlen István és köztem fölmerült lovagias ügy a lovagiasság szabályai szerint elintézendő nem lehet. Véleményem szerint egy lovagias ügyben a segédoknek szabálytalan eljárása csak akkor mentesíti a felet a szabálytalanság következményeitől, ha a fél a megbízottakat szabálytalan eljárásuk miatt provokálja. Bethlen István mondhatja, hogy a velem szemben fölmerült lovagias ügye el van intézve, azt azonban, hogy az a lovagiasság szabályai szerint van elintézendő — ami egyetlen feltétele egy lovagias ügy elintézésének — senki sem mondhatja. Prónay Pál.

Prónay Pál, mint ebből a nyilatkozatából is kiderül, szakértője a lovagias eljárásnak. A Britanniában is mindig a párbal-kodex szigorú szemmel tartásával intézték a lovagias ügyeket.

Az ellenzék közös frontja a volt igazságügyminiszter ellen

A demokrata-párt is csatlakozott a vádemelési indítványhoz

Beogradból jelentik: A parlament szombaton az ünnep miatt nem tartott ülést. A politikai köröket főképp a jövő héten bekövetkező politikai események foglalkoztatják. A jövő hétre várják ugyanis a kormány és az ellenzék heves összecsapását, a minnek komolyabb következményei is lehetnek.

Az ellenzéki pártok vezérei vasárnap közös értekezletet tartanak. A legkisebb ellenzéki párt, a földművespárt tagjai vegyesen fogadják a közbizsági blokk tervét. A párt jobb szárnya Jovánovics Jócával kész támogatni az ellenzéki blokk törekvéseit, a párt paraszt tagjai azonban továbbra is meg szeretnék őrizni a párt teljes önállóságát.

A Markovics Lázár volt igazságügyminiszter ellen indított akciót is élénken tárgyalják politikai körökben és úgy magyarázzák a földművespárt akcióját, hogy a Markovics elleni vádaskodások tulajdonképpen a radikális pártban meglévő ellentétek kiélezésére irányulnak. Arra számítanak, hogy Rankovics Mihály és társai, akik először hangoztatták a súlyos vádakat, szintén csatlakozni fognak az ellenzék akciójához. Már

történtek kísérletek arra, hogy a földművespárt javaslatát Rankovics is írja alá, aki egyelőre huzódokz ettől a lépéstől.

Markovics Lázár az ellene emelt vádakra vonatkozólag nyilatkozatot adott a sajtó képviselőinek, amelyben tiltakozik a vádak ellen, szerinte az akció a földművespártnak bosszúműve, mert a választások alkalmával hercegovinai kerületében megbuktatta a földműveseket.

A demokratapárt szombat délután ülést tartott, amelyen a párt jogügyi bizottságának tagjai: Timotijevics Koszta, Komanudi Koszta és Pecsics

Kamenev a szovjetkormány külpolitikájáról

„A szovjetkormány békés és türelmes politikát folytat”

Moszkvából jelentik: A nagy orosz tanácskongresszuson Kamenev, a népbiztosok tanácsának helyettes elnöke nagy beszédet mondott Szovjetorszag külpolitikájáról.

— A mostani helyzet jellemző vonása — mondotta — a versaillesi béke csődje. A szovjetkormány által követett békés és türelmes politika arra az eredményre vezetett, hogy valamennyi országban fokozódik az érdeklődés a szovjet-állásponttal való gazdasági és politikai együttműködés iránt. Anglia de jure elismeri a szovjetkormányt, de azt köti ki, hogy Szovjetorszag viszont ismerje el háborús adósságainak egy részét. Mi készségesen vállaljuk a közelezetiséget, bár tudjuk, hogy az elismerés csupán legalizálást jelent azoknak a kereskedelmi összeköttetéseknek, amelyek Angliára nézve is fontosak és szükségesek.

Németorszagra áttérve, Kamenev hangsúlyozta, hogy a Németorszaggal való barátságos viszony és gazdasági összeköttetés megerősítése egyik alapelve marad a szovjetkormány politikájának. A kelet népeivel való barátságot ugyancsak a szovjetkormány politikájának egyik alapjává jelölte meg. Kamenev, aki végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a szovjetkormánynak rövidesen sikerül nemzetközi pozíció-

Dragutin beszámoltak a Markovics volt igazságügyminiszter elleni vádindítvány ügyében. Az ellenzéki pártok tudvalevően elhatározták, hogy Markovics volt igazságügyminiszter ellen bírói eljárást indítanak, mert annak idején a szekvestrált birtokok ügyében több ízben személyi érdekel szerint határozott. A párt jogügyi bizottsága bejelentette, hogy a vádindítványnak megvan a megfelelő jogi alapja. Az ülés hozzájárult ahhoz, hogy a demokrata-párt — a több ellenzéki pártokkal közösen — indítványozta Markovics vád alá helyezését.

időhöz méltó határozott külpolitikát folytatni.

Anglia jegyzéke a de jure elismerésről

Hadgson, moszkvai angol ügyvivő, a Reuter-ügynökség jelentése szerint a de jure elismerést a következő jegyzékben tudatta a szovjetkormánnyal:

»Van szerencsém kormányom megbízásából értesíteni excellenciádat, hogy kormányom elismeri az orosz szocialista köztársaság egyetemét, mint de jure uralkodóját, azoknak a területeknek, amelyek a régi orosz birodalomhoz tartoznak és amelyek a szovjetkormány fenntartását elismerik. Azonban a normális viszonyok és a barátságos kapcsolat, valamint a kereskedelmi forgalom létesítése szükséges, hogy végleges és gyakorlati megállapodások létesüljenek különféle kérdésekben. Az angol király őfelsége kormányának véleménye szerint a szovjetkormány elismerésének ténye a nemzetközi elfogadott elvek szerint automatikusan életbelépteti mindazokat a szerződéseket, amelyeket a két ország a forradalom kitörése előtt egymással kötött, kivéve azokat a megállapodásokat, amelyeket azóta kifejezetten visszavontak, vagy amelyek azóta jogilag érvényüket veszítették.»

Macdonald találkozik Mussolinival

Az angol külpolitika ellensúlyozni igyekszik Franciaország kontinentális befolyását

Az angol külpolitika minden erejét megfeszítve azon dolgozik, hogy azt a kétségtelen sikert, amelyet Franciaország számára az olasz-jugoszláv szerződés megkötése s ezáltal az idáig angol-barát Olaszorszagnak a francia érdekszférába történt bevonása jelent, valamiképpen ellensúlyozza. Bármennyire is kényelmetlen az angol munkáskormány fejének közeledést keresni a szocialista üldözött fascista miniszterelnökhöz, Mussolinéhoz, Macdonald — mint Rómából jelentik — mégis rászánta magát erre: találkozni kíván Mussolinivel.

Az angol vezető lapok, szemben a kontinens országainak sajtójával, amelyek az olasz-jugoszláv szerződésben Poincaré és Benes mesterművét látják, úgy ítélik meg a helyzetet, hogy a szerződés megkötése az angol-olasz diplomácia sikere, amennyiben a kisanant vezetés át fog sikkani Olaszorszag kezébe, amely kitarthatja addigi angol-barát politikája mellett.

A „Daily Telegraph” az olasz-jugoszláv szerződésről szóló fejtegetéseiben megállapítja, hogy londoni hivatalos körökben azért fogadják különösen kedvezően a

szerződés megkötésének hírére, mert a szerződés nem tartalmaz semmi féle illó rendelkezést Ausztriának Németorszaghoz való csatlakozásu ügyében, és nincs benne olyan rendelkezés sem, amely intézkedné a Hohenzollereknek Németországban és a Habsburgoknak Magyarorszagon való restaurációja esetére. A szerződés az első lépés az Anglia által kívánt és támogatott ama kapcsolat létrejötté felé, amely a kisanant államot Olaszorszaghoz köti. Olaszorszag, amely Lengyelorszagot pénzügyileg támogatja, Romániának kölcsönt nyújt és Jugoszlávián, mint összekötő kapcsón keresztül, Görögorszaggal összeköttetésbe kerül, e szerződés révén a kisanant legtöbb államának új középpontja lesz. Az angol-olasz diplomáciának sikerült Csehszlovákia izolálása, amivel a régebbi kisanant fölbomlott. Olaszorszag ennek a Délkelet-Európában való predominálásának elérését első sorban pénzügyi körei tevékenységének köszönheti.

Saint Aularie londoni francia nagykövet — mint Londonból jelentik — Macdonald miniszterelnökkel husz percig tartó meg-

beszélést folytatott. A nagykövet a megbeszélés során átnyújtotta Poincaré választát Macdonald ismeretes levelére. A válasz igen szívélyes hangú és hangsúlyozza annak a szükségét, hogy fennartsák a két ország közötti jó viszonyt. Poincaré levelében kijelenti, hogy Franciaország kész minszokban a kísérletekben közreműködni, amelyekkel az európai problémákat megoldani igyekeznek. Franciaország ragaszkodik ehöz az álláspontjához, amely a gazdasági zölogoknak a Ruhr-területen való birtokbavételét alkalmas eszköznek találja arra, hogy jövétélhez jusson. Abban az esetben, ha lényegesen módosítják a Ruhr-megszállásból Franciaorszagra haramló előnyöket, Franciaország szükségesnek fogja tartani, hogy más területeken kapjon jelentős kárpótlást az elvesztett javakért.

Radics a magyarországi kormányrendszerről

A horvát parasztpárt vezére nem rokonszenvez Bethlenékel

Beogradból jelentik: A „Beogradska Novosti” szombat esti számában közli Radics Istvánnak a horvát köztársasági parasztpárt vezérének az egyik bécsi lap tudósítója előtt tett nyilatkozatát a jelenlegi magyar kormányrendszerről. Radics — a beogradi lap szerint — kijelentette, hogy az a politika, amelyet Bethlenék folytatnak, a feudális mágnások és a zsidó plutokraták reakciója, amely nem lehet szimpatikus azok előtt, akik a demokrácia megerősödésében látják a béke egyedüli komoly és értékes biztosítékát.

Hangsúlyozta, hogy nagyon tévednek azok a magyar körök, amelyek azt hiszik, hogy a horvát nép visszakivánczik a magyar imperium alá. A horvát nép — mondotta Radics — a magyarok kedvéért sohasem fog a szerbek ellen fordulni.

Radics nyilatkozata beogradi politikai körökben nagy feltűnést keltett.

Forradalom Japánban

Gépfegyveres járőrök Tókió uccán

A Temps tókiói jelentése szerint Japánban véres zavargások törtek ki. Tókióban a munkások és a diákok több helyütt megtámadták a rendőrség által erősen megszállt középületeket. A kormány, melynek azonnali lemondását követelik az ellenzéki pártok, rendkívül erős rendszabályokat léptetett életbe: az uccákon gépfegyveres járőrök cirkálnak, a kormányépületeket pedig katonai kordon veszi körül. A veszedelemes helyzet miatt a kormány több tagja vidékre menekült, ahol azonban a zavargások szintén megkezdődtek.

A tókiói rendőrség megállapította, hogy a vasutvonalak elleni merényletben 25 ellenzéki képviselő is részt vett, köztük Taka Hasi volt miniszterelnök. Az ellenzéki képviselőket a kormány rendőri fellépéssel alá helyezte. Tókióban hírdetményt tettek közzé, amely szerint azokat, akiknél a rendőri járőrök az uccán fegyvert találnak, a helyszínen agyonlövik.

A rendőrség nagyarányú kommunista összeesküvést is felfedezett, amely állítólag a régens élete ellen irányult.

Elhunyt szerb író

Államköltségen temetik el
Santič Alexát

Mostartból jelentik: Szombaton reggel hat órakor meghalt *Santič Alexa*, az ismert szerb költő és publicista, Bosznia egyik legtekintélyesebb írója, aki az egész délszláv világban általános tiszteletnek és nagyrabecsülésnek örvendett.

Santič halála nagy megrendülést keltett a beogradi irodalmi körökben is, annál inkább, mert — mint a toll harcainál nem egészen szorosan — a tehetséges szerb költő a legnagyobb nyomorban halt meg és családja nélkülözéseknek van kitéve.

Az elhunyt költő hívei között mozgalom indult meg arra, hogy Santičot a nemzet halottjának tekintsék és hír szerint a kormány hajlandó is elvállalni a temetésről való gondoskodást.

TINTA

Öregnéni és a macska

Öregnéniével már többször foglalkoztam. Közöltem, hogy fehérvarrónő, tul van a hetvenen és nagyon szegény. Szegénysége pedig nem függ össze a mostani baiseszel.

Inkább azzal hozható némi összefüggésbe, hogy egész életében dolgozott. Varrt mindent, amit egyáltalán varrni lehet. Inget és törülközőt, pólyát és zsebkendőt, paplant és szemfödőt.

Ha nála vagyok, udvarranéző, földes szobáskájában, jelképes ezüstfényvel tündököl fel a homályban egyetlen kincse, melyet hosszú életében szerzett: a tű.

Most gyakran látom őt a korareggek havában, a piacon. Félkesztyűt hord, mely kezefejét melegen tartja, viszont ujjait szabadon ragyva, hogy kedvükre fázhassanak.

Odamentem hozzá, mert minden alkalmat megragadok, hogy beszélgethessek vele. A bódék körül ácsorgott. Itt vaskampókról nyulak lógnak, megnyuzva, télibundájukból kivetkőztetve s véres-lila husuk didereg a fagyott levegőben.

Együtt bémézködtünk. Én arra gondoltam, milyen meghatóak ezek a meztelen testek, a leggyávább állatok, melyek azért mindig természetellenes módon mulnak ki és hősi halált halnak, míg az oroszlanok, a legbátrabb állatok többnyire állatkerü magányukban pusztulnak el, orvosi felügyelet alatt végelegyengülésben.

— Nyulat vesz? — kérdeztem tőle.

— Dehogyan — mondja gyorsan és szegyenkezve, s meghökken attól a gondolattól, hogy ő talán nyulat is vehet. Csak a fejet akarom hazavinni. Meg a belet.

— Magának?

— Nem, a macskának.
Öregnéniének van egy kendermagos cicája, mely nagyon hasonlít hozzá. Az is igénytelen, sovány, mint ő. Sohasem jut eszébe például, hogy egy milliárdos macskája is lehetne s türelmesen viseli sorsát. Néha kitája vérszegény száját, de hang nem jön ki belőle. Nem nyávog. Csak a gazdagok macskáit nyávognak.

Jóé — kapunk mindent. Két nyulat, sok nyulbelet. Ha kitergetnek az utcára legalább kilencméter hosszú lenno. Ballagunk a zsákutcával a budai viskó felé.

— Az a baj kérem, — sopánkodik az öregnéni — hogy nincs egér. Ősszel összefordosta mind. Most nem talál semmit.

Rábólintok és elismerem, hogy a

helyzet nehéz. Kellemetlen, hogyha egerek vannak, de az is kellemetlen, hogy ha nincsenek egerek. Semmi sincs rendben a földön. De ha nem akad egér, akkor minek a macska.

— Az nagyon jó — szól az öregnéni. Különösen télen nagyon jó. Hátas, emlékező mosoly fészlik fel pergament arcán, amint beszél:

— Tetszik tudni, este odabujik a

paplanom alá és melegíti a lábam. Olyan jól melegíti. Így alszunk el mindig. Én, meg a macska.

A macska tehát az öregnéni kályhája, mely kellő fűtőanyagot kíván, hogy a kalóriákat átadhassa fázó lábainak, az egyetlen meleget, amelyet még kap ezen a világon.

Emberek, vigyázzatok, hogy ki ne aiudjék a szegények kályhája.

Kosztolányi Dezső

Kiujul a harc a bunyevác-sokác pártban

A megbékélt intellektuerek újabb támadásra készülnek

A suboticiai bunyevác-sokác pártban fennálló súlyos ellentéték élénken foglalkoztatták az utóbbi hetekben a helyi politikai pártokat. *Prsics Jócó dr.*-nak a radikálpárttal folytatott tárgyalásai élénk izgalmat keltek a bunyevác-sokác pártban, ahol tisztában vannak azzal, hogy milyen súlyos következményekkel járna a pártra a radikálisokkal való megegyezés.

A radikálisok és *Prsics Jócó dr.* közötti tárgyalások első hírére, nyomban megindult a mentési akció a bunyevác-sokác pártban, amelynek az volt a célja, hogy a párttól elválogodott intellektuéllelkel létrehozzák a teljes megegyezést. Ennek érdekében napokig folytak a tárgyalások, amelyek folyamán a pártvezetőség ígéretet tett arra nézve, hogy az intellektuéllelkel álló csoport kívánságait teljesíteni fogja és nekik is megfelelő számú helyet fog biztosítani a pártvezetőségben. Ezt az egyezséget akkor el is fogadták.

A tárgyalások eredményre is vezettek és a megbékélés ünnepélyes formák közt ment végbe. Ez a nyugalom csak nagyon rövid ideig tartott, mert *Prsics dr.*, aki a szenélyével kapcsolatos kombinációkról eddig egyáltalán nem nyilatkozott, a megegyezés létrejötte után a suboticiai szláv sajtóban nyilatkozott azokról a tárgyalásokról, amelyeket a radikálisokkal folytatott.

Bár ez a nyilatkozat teljesen loyális a bunyevác-sokác párttal szemben, mégis *burkolt támadást foglalt magában a pártvezetőség ellen.* A nyilatkozatból a pártvezetőség úgy látja, hogy *Prsics Jócó dr.* és hívei szabad kezet akarnak maguknak tartani további elhatározásaikra és cselekedeteikre nézve.

Az újabb harc még nem tört ugyan ki, azonban a pártban az egység újból nagyon labilis és nem tartják kizártnak, hogy a csak nemrég helyreállt béke hamarosan ismét nyílt harccá fog fejlődni.

Gyilkosság a péterváradai rendőrlaktanyán

Egy rendőr agyonlőtte Volkonszki orosz herceget
Vérbosszu kihallgatás közben

Noviszadról jelentik: Pénteken éjjel a péterváradai rendőrlaktanyában egy rendőr lelőtte *Volkonszki Nikoia* marekiült orosz herceget, aki sebesülésébe nyomban belehalt.

A lovagias herceg

Pénteken este kilenc óra tájban egy tizenhárom éves novisadi urileány igyekezett haza Péterváradon lakó rokonaitól, ahol vendégségben volt. A kisleány a *Gradška Casinó* előtt haladt el, amikor utját állta a szolgálatban levő 15. számú rendőr és igazoltatni akarta. A kis. anynak nem volt igazolványa, mire a rendőr az őrszobára akarta kísérni. A gyermekleány sirva bizonyította, hogy szülei Novisadon laknak és hogy péterváradai rokonainál volt látogatásban. A rendőr azonban erőlyesen követelte a kisleánytól, hogy kövesse őt a rendőrségre. A leány zokogva ment a rendőrrel, amikor szembetalálkoztak *Volkonszki herceggel*, aki épp közeli lakása felé tartott. Megállította a rendőrt és megkérdezte tőle, hogy miért sir a kisleány. A rendőr előadta a történeteket, mire a herceg azt mondta, hogy engedje el a leányt, majd ő haza kíséri a szülei lakására. A rendőr ebbe nem egyezett bele, mire mindhárman elindultak a rendőrlaktanya felé.

Hajsza a gyermek után

A rendőrlaktanyán a herceg ismét előadta kérését, hogy engedjék el a leányt, mert ő haza kíséri, amibe az ügyeletes rendőrtisztviselő bele is egyezett.

Este tíz óra tájban a leányka szüleinek feltűnt, hogy gyermekeik olyan sokáig elmarad és eléje küldték a leány nővérét, aki *Vujkov Olga* nevű barátijével átment péterváradai rokonukhoz, hogy a kisleányt haza vigyék. Ott azonban már nem találták és minthogy a rokonok kijelentették, hogy a kisleány már kilenc óra előtt eltávozott tőlük, a rendőrségre siettek.

A rendőrségen elmondták, hogy a kisleányt *Volkonszki herceg* hazakísérte. Feltűnt azonban, hogy nem találkoztak velük utközben és mint-hogy a herceget nagy nőhódítónak ismerték, egy rendőrt nyomban elküldtek a herceg közelben levő lakására. Amikor a ház elé ért a rendőr, épp akkor lépett ki a kapun a herceg a kisleánnyal.

A rendőr erre, kapott utasítása értelmében, letartóztatta *Volkonszkit* és felszólította mindkettőjüket, hogy kövessék őt a laktanyára.

A rendőr bosszúja

Amikor megérkeztek a rendőrlaktanyára, az ügyeletes rendőrtisztviselő azonnal hozzáfogott a herceg kihallgatásához. A leányka a keresésére indult testvérével hazaengedte azzal, hogy másnap hallgatták ki.

A herceg tiltakozott a gyanúsítás ellen és vitatkozni kezdett a kihallgatást fogantató tisztviselővel. Szóváltás közben egyszerre csak

megnyílt a másik szobába nyíló ajtó és a küszöbön megjelent *Horváth András közrendőr*, kezében revolvert tartva. Mielőtt megakadályozhatták volna, szó nélkül rálőtt *Volkonszki-ra*, aki nyomban összeesett.

Orvost hívtak, aki már csak a beállított halált állapíthatta meg. A golyó a szívbe hatolt és azonnali halált okozott.

A gyilkos rendőrt letartóztatták és megindították a nyomozást. Kihallgatása alkalmával azt állította, hogy régebben összevezett *Volkonszki*val, akivel egyidőben súlyos afféje támadt és ekkor megfogadta, hogy a hercegen bosszút áll. A gyilkosságot bosszúból követte el.

A herceg holttestét a hullaházba szállították, ahol felboncolják. *Horváthot* átkísérték a novisadi ügyészség fogházába.

Legyen világosság!

Befejezték a szuboticiai gázgyár átalakítási munkálatait

Azoknak, akik Suboticián pénteken az éjféli órákban igyekeztek hazafelé, kellemes meglepetésben volt részük. A meglepetést a suboticiai gázgyár szolgáltatta azáltal, hogy a hosszú évek sötét éjszakáit, minden előzetes bejelentés nélkül szolid gázfénnyel derítette fel.

Az éjszakai gázvilágítás egyébként ezentul mindennapos látvány lesz. A suboticiai gázgyár átalakítási munkálatait befejezték és az új gépek már üzemben vannak. A városi tanács eredeti terve szerint összesen hétszáz gázlámpát szerelnek fel a városban, amelyek közül több mint négyszáz egész éjszakán keresztül égni fog.

A gázlámpák egy részét még nem tudták felszerelni, de a szükséges anyag már rendelkezésre áll a gázgyárnak s így rövidesen az is megtörténik.

Álarcos bálak

Tutankhamen jelmez, amely még nem jutott el Szuboticiáig

Ebben a hónapban kezdődnek meg Szuboticián az álarcos bálak. A toboi világvárosokban már hetek óta tart az álarcos-szezon, de Szubotica mindedig várt, — nyilván azért, hogy helyi ötletek híján követhesse a külföldi jelmezdivatot. Ez talán helyes is volt, mert Páris, London, Bécs, sőt a rossz márkájú Berlin is kreált ez évben új jelmezeket. Jelmez-kreáció dolgában eddig Páris vezet az idei szezonban, bár az alkotáshoz a nem egészen új Tutankhamen-divat adta meg az ötletet. Páris arisztokráciája az elmúlt héten tartotta meg hagyományos jelmezbáliját *Tutankhamen-estély* név alatt. A mulatságon csak egyiptomi jelmezben volt szabad megjelenni. A francia lapok hasábjain keresztül foglalkoznak az idei bális szezon eme szenzációjával és részletesen elmondják a nagy estély lefolyását.

A bál tompafényű teremben folyt le, ahol a villanygöket egyiptomi stílusú mécsek helyettesítették. A vendégek mumiaszerű köpenybe burkolva a terem szélén mozdulatlanul várták a bál kezdetét. A tánc kezdetét fantasztikus, halk zene jelezte, amelynek ütemére az addig merev mumiak lassu tánc lépésben a terem közepéig mentek, ahol egyiptomi rabszolgának öltözött pincérek és lakajok lesegítették a mumia-köpenyt és a vendégek Tutankhamen farag jelmezében folytatták a táncot.

A másik nagy jelmezestélye Párisnak, — amely nem újság ugyan, a francia fővárosban, mert minden évben általános érdeklődés mellett megismétlődik, — a *Szépség bálja*, ahol a vendégek — jelmeztelenül jelennek meg. A mulatságot évenként egyszer a francia művészvilág rendezti a szépség kultusza címén és azon a résztvevő nők teljesen ruha nélkül jelennek meg. Így az estélyen való megjelenést csak teljesen kifogástalan, széptermetű nőknek, nagyrészt a festőműtermek modelljeinek engedik meg, a férfiak közül pedig kizárólag csak a művészvilág tagjai vehetnek részt. A bál exkluzivitására való tekintettel az egyébként szigorú párisi rendőrség a Szépség-bálak alkalmával, egy évben egyszer szemelt huny a morál törvényének megsértése előtt. Természetes, hogy a bál iránt minden évben a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg és a párisi előkelő világ minden befolyását latba veti, hogy belépőjegyet szerezhessen a Szépség-bálijára.

Bécs bális szezonja az idén a *Pijama-estély* volt, melyen a vendégek számára a pijamában való megjelenés volt kötelező. Az ötlet újdonságának hatása alatt oly sokan jelentek meg a bálon, hogy a lapok jelentése szerint kétezer tükörbátot nem tudtak a ruhatárban elhelyezni és a tolongásban több tetteges incidens is támadt.

Vannak Szuboticán is új ötletek, — ez bizonyos. Ezt igazolják azok a készülődések is, amelyek a divatszalonokban, — a kezdődő szezon alkalmával, — most folynak. A rendelések — amint a szalonokban megtudtuk, — egyelőre a multévi divatlapok és jelmez-tervezetek alapján készülnek. A Pierrot és Pierrette, virágárus-leány, pattogatott kukorica, török és cigány és egyéb »ujdonságok« uralják most is a helyi jelmez-divatot, a mult évvel szemben azaz a változtatással, hogy a női jelmezeket Biedermeyer-stílusban szabják.

Ez minden újítás, — amely nem fog változatosságot hozni az ezévi szuboticiai jelmezbálak sorozatában. Az egyetlen új ötlet Szuboticán a nemrégiben megtartott női fejdísz-bál volt, amelynek ellenbálját, — mint értesülünk, — most a férfiak akarják megtartani, félféjdíszbál címén, Agancsos és Holdfény-jelmezekkel.

Meggyilkolta a sógorát

Egy battonyai repatriált család drámája

Noviszadról jelentik: Pénteken este 10 órakor feldúlt arcu ember állított be a noviszadi rendőrségre és a következő szavakkal jelentkezett Rákics Radenko ügyeletes rendőrkapitánynál:

— Megöltém a sógoromat!

Az izgatott ember ezután elmondotta, hogy Tosics Zsifkónak hívják, 39 éves, Battonyáról repatriált és sógorával, Plavkics Mihállyal együtt a futaki határban levő Nikolics-szállást bérlé. Pénteken reggel bejött sógorával Noviszadra a piacra, ahonnan délután 4 órakor tértek haza. Megérkezése után a felesége — Plavkics nővére — szemrehányást tett neki, hogy miért ment olyan későn haza. Ebből szóváltás keletkezett, amely tetlegességgé fajult. Az asszony segítségért kiabált, mire Plavkics Mihály bement hozzájuk és szétakarta választani a verekedő házastársakat. Tosics ekkor kést rántott és sógorát kétszer hátszúrta. Plavkics rövid kilődés után meghalt. Mikor Tosics tudatára jutott véres tettének, elmenekült és néhány óra hosszat a szállítások közt bujkált, de aztán elhatározta, hogy önként jelentkezik a noviszadi rendőrségen. A rendőrség Tosicsot letartóztatta.

Miért lett öngyilkos Frankl Rózsi?

Thoman István a művész művésznő tragédiájáról

Budapestről jelentik: A lapok részletesen foglalkoznak a Szuboticán is jól ismert Frankl Rózsi öngyilkosságával. Az »Az újság« tudósítója fölkereste Thoman István, a kiváló zenepedagógust, akinek Frankl Rózsi tizenkét éven át legkedvesebb tanítványa volt — és érdeklődött nála az öngyilkosság körülményei felől. Thoman István a következőképp nyilatkozott a tragikus véget ért fiatal művésznő pályájáról:

— Mint kis gyermek került a családomhoz és öt esztendőn át neveltem, mint a saját lányomat. Tanítványom volt tizenkét esztendőn át. A legesleges első művészek közé tartozott. Három esztendővel ezelőtt Fiuméba ment a szüleihez. A külföldi hangversenyeiről hasábokat hoztak a világlapok.

— A nyáron Abbaziában nyaraltunk. Vártam, hogy átjön hozzánk. De nem jött. Az édes anyja szomorúan mondta, hogy nem merik az uccra se leengedni, mert félnek, hogy öngyilkos lesz. Több-ször hangoztatta, hogy nincs semmi értelme az életnek. Rettenő fejgörcsök kínozták. Aztán, úgy látszik, javult az állapota. Hétfőn érkezett meg Budapestre, kedden nálam járt, szerdán reggel pedig telefonhoz hívott. Panaszkodott, kevés jegy fogyott el a hangversenyére. Tanácsot kért, hogy ne halassa-e el a hangversenyét. Én azt ajánlottam, hogy február végéig tolja ki. Szerdán

este társaságban volt és szokatlan jókedvvel érkezett haza nagynénje lakására, ahol megszálta.

— Kimegyek, — mondotta — megmosom a kezemet.

— Nincs már nyitva a csap.

— Mindegy — szöjt és kiment. Tízpercig várták vissza, aztán bementek érte.

Ott függött élettelenül.

Szegény Nagy Jancsi után így ment el a magyar zeneművészet másik nagy reménysége Frankl Rózsi is az életből. Egészen elsőrangú művészt vesztettünk el — mondta Thoman István. — Az öngyilkosság okát keresve, jutott eszembe, hogy a családja az utóbbi időben nyomorba jutott. Szülői erősen ex-

A vajdasági kisbirtokosok szervezkednek a Nyiva ellen

Szuboticán lesz az egyesület alakuló gyűlése

Beogradból jelentik: Politikai körökben szombaton az a hír terjedt el, hogy a vajdasági kisbirtokosok és telepesek közt akció indult meg, amelynek az a célja, hogy a nagybirtokosok érdekeit védő Nyiva ellen új szervezetet létesítsenek. Ennek az egyesületnek az volna a célja, hogy ellensúlyozza a Nyiva-nak az agrárreform kiterjesztése és a földosztás ellen irányuló akcióját. Az új szervezet

pondltdk magukat a magyarság mellett s az olaszok ezért bojkottálták őket. Édesapját le is tartóztatták egy időre s akkor kiszabadult, kénytelen volt Jugoszláviába menekülni. Ezek is hathatnak rá. Nckem kedden mondta, hogy ha az olaszok annektdljk Fiumét, akkor onnan el kell menekülnök. Ez az annexió aznap történt. Nem lehetetlen az sem, hogy ez adta a végső impulzust elhatározásához.

— Ime: az igazi művészek elmennek, s a szerepelni vágyó dilettánsok vigan dobolnak a pódiumon.

A halálba menekült szerencsétlen Frankl Rózsi temetése vasárnap délelőtt tíz órakor lesz a rákoskereszturi zsidó temetőben.

megalakításában a mandátum nélkül maradt radikálist párti képviselőjelöltek viszik a vezető szerepet. Az egyesületben, melyet Sivadanak (mező) fognak elnevezni, tömöríteni akarják a dobrovoljácokat és mindazokat, akiket az agrárreform földhöz juttatott és akik földre igényt tartanak. Az alakuló közgyűlést hir szerint még február első felében Suboticán fogják megtartani.

HIREK

•••

— Müllerand elnök Prágában. Prágából jelentik: Müllerand francia köztársasági elnök fogadására a csehszlovák kormány részéről minden előkészület megtörtént. A fogadtatás ünnepélyességét rendkívüli mértékben fogja emelni, hogy Müllerand látogatásával egyidőben száz modern típusu francia repülőgép érkezik majd Prágába, amelyek a fogadtatás idején a város fölött fognak keringeni.

— A francia kamara bizalmat szavazott Poincarénak. Párisból jelentik: Azt a bizalmatlansági javaslatot, amelyet Klotz volt pénzügyminiszter nyújtott be, a francia kamara elvetette. A bizalmatlansági indítvány mellett 207-en, ellene 364-en szavaztak.

— Az osztrák kancellár bukaresti útja. Bécsből jelentik: Seipel kancellár, Grünberger külügyminiszter kíséretében elutazott Bukarestbe, ahol kereskedelmi egyezmény megkötése ügyében folytat tanácskozásokat a román kormánnyal.

— Az angolok repülőgépről bombázták Bagdadot. Londonból jelentik: A bagdadi angol hatóságok ellen a benszülöttek által intézett gyakori merényletek miatt az angol katonai parancsnok elrendelte Bagdad bombázását. Katonai repülőgépekről számos bombát dobtak a városra, amely több helyen tüzet okozott. A lakosság körében nagy pánik tört ki. A sejk parlamentairet küldött az angol parancsnokhoz és közölte, hogy feltétel nélkül megadja magát.

— A beogradi német követet Brüsszelbe helyezték. Beogradból jelentik: A beogradi német követet, von Keller-t a német kormány brüsszeli követté nevezte ki.

— Benesnek a szeszbotrány miatt ki kell lépnie a nemzeti szocialista pártból. Prágából jelentik: Benes külügyminiszter, aki a cseh nemzeti szocialistapárt tagja, a prágai szeszbotrány legnagyobb hullámvörése idején Párisban, Beogradban és Londonban időzött. A botrányban tudvalevően ez a párt igen visszatetsző

szerepet játszott és ezért politikai körökben azon a véleményen vannak, hogy Benes, most, hogy hazaérkezett, ugyanúgy mint Prazsak, volt szenátusi elnök, kénytelen lesz a kompromittált nemzeti szocialistapártból kilépni.

— Csehország illeték nélkül enged be az idegen könyveket és hírlapokat. Prágából jelentik: A kereskedelmi minisztérium hirdetménye szerint engedelem és illeték nélkül hozhatók be azonnali érvénnyel a következő áruk: könyvek, nyomtatványok, naptárak, irodalmi melléklettel, hírlapok, térképek, tudományos és zenei munkák, ezenkívül makulaturpapiros és kéziratok.

— Egy becskeréki kereskedő sikasztási ügye a noviszadi tábla előtt. Noviszadról jelentik: Vértés Ármán kereskedő 1922-ben Becskeréken Radics Milánnal együtt Vértés Ármán és társa cég alatt fake-rekedelmi céget alapított. Az üzlet fémállása alatt Vértés a cég nevében Tolvet Frigyesztől 100.000 dinár, a becskeréki Kereskedelmi és Iparbanktól 600.000 dinár, Eibenschütz Izsóttól 300.000 dinár kölcsönt vett fel és a cég pénztárából 163.000 dinárt vett magához, amivel társának nem számolt el. Emiatt Radics feljelentette Vértést, akit 1922 novemberében a becskeréki törvényszék család és sikkasztás című háromévi fegyházra ítelt. Az ügyet szombaton tárgyalta a novisadi ítélőtábla, amely a becskeréki törvényszék ítéletét jóváhagyta.

— Hibajelentés. A Hunyadi-Bosnyák Pál és társai bünperéről szóló tudósításunkban Fecskés István szerepelt mint egyik vádlott. Fecskés István annak közlésére kért fel bennünket, hogy a felmentett vádlott neve Fecskés János.

— Basilides Mária noviszadi hangversenye. Noviszadról jelentik: Pénteken este az Orjuna hangversenyének keretében fellépett Basilides Mária, a budapesti Operaház kiváló énekesnője. A hírneves művésznő nagy sikert aratott és a sajnálatosan kisszámú közönség minden egyes számát lelkesen megtapsolta. Szép sikere volt az estélyen Adamovicsnének, a novisadi színház volt koloraturénekesnőjének is.

— Meghalt egy magyar származású német színházigazgató. Berlimből jelentik: Barnay Lajos, a német színházak nevezte, 82 éves korában hosszas betegeskedés után elhunyt. Barnay a mult század nyolcvanas éveiben egyike volt a legünnepeltebb német színházaknak. Később a hannoveri udvari színház igazgatója lett a magyar származású művész, akinek egyetlen leánya, Barnay Margit, mint filmművésznő arat most nagy sikereket.

— Macdonald egy munkáspárti képviselőt ajánl a Nobel-békedijra. Párisból jelentik: A lapok londoni jelentése szerint nyolc miniszter, köztük Macdonald, a Nobel-békedij bizottságának Morell pacifista munkáspárti képviselőt ajánlotta.

— A bombaküldő rejtélyes szabadulása. Budapestről jelentik: Emlékeztetes, hogy a Miklós Andor és Rassay Károly ellen elkövetett bombamerénylet tetteseit a rendőrség letartóztatta és azok egyike, Marosi Károly, aki a vádmorséghez tartozott, a Margit-körúti katonai fogházba került. Marosi Károly — aki Márfyék társaságához tartozott és tevékeny részt vett ügyekben — legutóbb, eddig ki nem derített módon, szabadlábra került és újból jelentkezett szolgálati helyén. A rendőrség ezért intézkedést tett, hogy a bombaküldő Marosit közbiztonsági okokból ismét őrizetbe vegyék.

— Tettenért fiatalok betörök. Szentáról jelentik: Pénteken éjjel arról értesítették a szentai rendőrséget, hogy Guelmínó Ferenc fűszerüzletében betörök vannak. Preradov Timó ügyeletes rendőrtisztviselő egy járőrrel nyomban a helyszíre sietett. Az üzletajtó nyitva volt, mire behatoltak az üzletbe, ahol három fiatalok inasgyereket találtak, akik az összehalmozott áruval éppen távozni akartak. A fiatal betörőket letartóztatták és beszállították a rendőrségre, ahol beismerték, hogy már több ízben követtek el betörést és legutóbb a Népker vendéglőjét törték fel. A rendőrség folytatja a nyomozást.

Nincsen új a nap alatt

A háboruban elesett lovak

— Ha hihetünk a »Pesi Hírlap«-nak — Az angol fővárosban Emlékszobrot kapnak.

Precedens ilyesmire

Eddig is bőven akadt:

Előszeregettel szoktak kintüntetni Szoborral lovakat.

dió

— A Tiszavidék buzatermesének hetvenöt százaléka elpusztult. Szentáról jelentik: A Tiszavidék magyar gazdaközönségét súlyos anyagi károk érték a nemrég végigvonult hóviharak folytán. Az összetorlódtott hótömeg a tavaszi vetés hetvenöt százalékat tönkretette. Ezeket a vetéseket újra föl kell szántani.

— A szentai Francia Klub, tagjai részére február másodikától kezdve új nyelvtanfolyamot rendez. Sentán a Francia Klub rövid idő alatt. Dudás Emil rendőrkapitány agilis vezetése alatt, nagy eredményeket ért el.

Ipartestületi bál Kikindán. A velükikindai ipartestület e hó 3-án műsorral egybekötött táncmulatságot rendez saját helyiségében. A műsoron két bohózat és két vidám monológ szerepel. A mulatság tiszta jövedelmét az ipartestület épületének javítására fordítják.

Katonai előadás. Pavlovic Zivojin tüzéségi alezredez ma délelőtt 10 órakor a Tiszai Hadosztályparancsnokság irodájában »A gyalogság és tüzéség kapcsolata« címen előadást tart. A rendezőség kéri a tart. tisztakat, hogy az előadáson minél nagyobb számban jelenjenek meg.

A szentai rendőrség új felszerelése. Szentáról jelentik: A szentai rendőrség új felszerelést látta el. A város új felszereléssel látta el. A felszerelést még az elmúlt évben kérte a rendőrség.

A szuboticei Polgári Kasznó közgyűlése. A szuboticei Polgári Kasznó a hó 3-ikára hirdetett közgyűlést a vezetőség a jövő vasárnapra, 10-ére halasztotta.

Az új község kedvence Champagne De Lossy Reims.

Állatok, mint emberek. Európa összes világvárosait járta be óriási sikerrel a francia filmgyártás remeke, az »Állatok, mint emberek« című kacagtató humorreszk. A rendkívül mulatságos filmet csupa értelmes, nagy gondal betanított állatok játszóák végig, kutyák, majmok, nyulak, csibék és kakasok. A világhírű filmdarabot a Salome mozi mutatja be Szubotícán.

A Ma Este képes színházi hetilap legújabb száma most jelent meg. A lap a budapesti színházak közismert művészeinek fényképét hozza. A szövegrészben Heltai Jenő s Osvát Ernő a valóságba jutott magyar irodalomról nyilatkoznak, Kocsimáros Nándor pedig »fla-zajtoheknek-e az emigránsok magyar írók és művészek?« címmel ír igen érdekes cikket. A 32 oldalas lap érdekesebbnél érdekesebb színházi, mozi s sport újdonságokat hoz. Ára 10 dinár. A lapot az Athenaeum szuboticei könyv- és írlapterjesztő vállalat hozza forgalomba.

Butorok minden stílusban, csakis szolid kivitelben. Krausz Edé, Novisad.

Az utódállatok magyar gyermekei részére az egyetlen képes heti gyermeklapot, a Cimbora-t Benódek Elek szerkesztte. Előfizetéseket elfogad a Kurir hírlap- és könyvtérjesztő vállalat Szubotícán. Előfizetési díj égyegyed évre 40 dinár.

Roth Olga kozmetikai intézetében Kr. Aleksandra utca 4. szám alatt, fél-emeleten, modern szépségápolás, arc-bőrhámlasztás, alkalmas hajszaalak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végeles eltávolítása. Kaphatók hajápolóeszközök, kiváló hatású kenőcsök, puderek, gyógyszappanok, arc-fehéritő- és szeplőkencsők stb. Vidékre megrendeléseket postán utánvétellel küldök.

Ami Önnek kell az — Elsaft! Ez az igazán háziszert, mely megszünteti fájdalmaid! Próbaküldemény 27 dinár. Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica-Donia. Centrál 185. sz. (Hrvatska).

Szövött függönyök (rolókák) ablakokhoz minden szélességben és hosszúságban Krausz Edénél, Novisad.

SPORT

Országos birkózóverseny Novisad bajnokságáért. Noviszadról jelentik: A N. A. K. vasárnap rendezi meg Novisad város bajnokságáért nagyszabású országos birkózóversenyét. A versenyen résztvesznek Novisad, Zagreb, Beograd, Sombor és Subotica legjobb birkózói. A szuboticei birkózósportot a Sand gárdája fogja képviselni, különösen a fiatalok, akik közül a légsúlyban: **Neu és Goldstein**, a pehelysúlyban: **Szabó és Seic**, könnyűsúlyban: **Bakvics, Sillis**, a kisközépsúlyban: **Krnayvicski**, a nagyközépsúlyban: **Krajcsevics** II indulnak. Minden súlycsoportban nehéz, elkeseredett küzdelem várható, de leginkább a lég- és pehelysúlyban, amelyek döntőjében a szuboticei birkózók Novisad legutolsó birkózóival kerülnek össze.

Az olimpiai páros műkorcsolyázó verseny eredménye. Párisi jelentés szerint az olimpiai páros műkorcsolyázó verseny az osztrák **Berger-Engelmann**-pár győzelmével végződött. Második lett a finn **Jacobson-pár**, harminc a francia **Brunett-Joly-pár**.

SZINHAZ

Kedden nyílik meg a szuboticei színház

a »Pillangókisasszony« előadásával

A novisadi színház opera-együttesének tizenkét előadásra tervezett szuboticei szezonja kedden, február 5-én kezdődik. A megnyitó-előadás a »Pillangó kisasszony« szerepel, amelyben a novisadi opera-együttes tagjai fognak bemutatkozni a szuboticei közönségnek. A bemutatkozás után, a többi operaelőadásokon pedig mindenkor beogradi művészek fognak vendégszerepelni Szubotícán, hogy így az előadások minél magasabbak legyenek.

A novisadi társulat tagjai hétfőn érkeznek Szubotícára, ahol elhelyezésükről a város gondoskodik. Ugyancsak hétfőn délelőtt megkezdődnek a zenekari próbák is és kedden este megnyílnak a színház kapui. Az egyhónapos szezon iránt a közönség széles rétegeiben nagy érdeklődés nyilvánul meg és a jegyelőjegyzések már folynak a Jedinstvóban és a Vig-féle könyv- és zene-műkereskedésben.

TÖZSDE

Beograd, február 2. A szombati ünnep miatt a tőzsde zárva volt. A magánforgalomban előfordult árfolyamok: Bécs 0.1212—0.1209, Budapest 0.30—0.27, Bukarest 43.50—43, Genf 14.90—14.86, London 3.70—3.69, Milánó 3.7450—3.74, Newyork 85.50—85, Páris 4.03—4, Prága 2.48—2.43.

Zürich, február 2. Zárlat: Newyork 576.50, London 24.90, Páris 26.90, Milánó 25.20, Prága 16.65, Budapest 0.6204, Beograd 6.77.50, Bukarest 2.90, Szófia 4.10, Bécs 0.0081 háromnegyed.

Budapest, február 2. Az ünnep miatt a tőzsde zárva volt.

Mindennemű új és használt zsákok, zsinegek, ponyvák, lótakarók, jutaszövetek, szalmatolizsákok

legolcsóbban beszerezhetők

Schossberger i Hered

zsák-, ponyva-, zsinagnagykereskedés cégél NOVISAD, Futozki put 13. sz. (az udvarban.) Telefon 331.

Sürgőycim: HESSIAN NOVISAD.

Saját villanyerőre berendezett zsákkikészítő telep. Használt zsákok a legmagasabb áron vételnek. — **Külön osztály: minden nagyságu ponyvák kikészítése.**

PATRIA

szérumtermelő intézet Subotica Telefon 60.

Szállít mindennemű szérumot és oltóanyagot.

Díjtalan körmegállapítás és felvilágosítás.

SILD JÓZSEF

férfi és női kalapipar

SUBOTICA

Csárke-piac

Mindennemű kalapokat fest, tisztít és átalakít a legújabb divat szerint.

Bőrkiütések, sömör

viszeres lábak, régi sebek, gyógyító hatása

San. Rat Dr. St. K. H. házi kenőcs

Eredeti dobozokban kapható:

Subotícán

az Illés-gyógyszertárban.

Zagrebban

Salvator-gyógyszertárban

S. Mittelbach Jelačić trg. 2.

45

VÁROSI JODÓS GYÓGYFÜRDŐ NOVISAD

PENZIÓ RENDSZER

KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK

ISZAPKEZELÉSEK, GYÓGYFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARC-LÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ALLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TELIKURA

Ha 1 fuvarlevél 10 dinár többlet van 100 fuvarlevél 1000 dinárt mentünk meg Önnek

ha fuvarleveleit felülvizsgálatra elküldi. Eddig már száz-ozroket fizettünk vissza. Ügyeljünk a címre!

TARIFÁ D.D. SUBOTICA

Zadrugna Gospodarska Banka D. O.

sombori fiókja

legkülönböztetve végzőz minden bankügyletet 908

FEHÉR
foltmentes lék és fekete árnyalat nélkül csak az a tükör marad, amelyet
„VITRUM“ NOVISAD
Futozki put 84. Lőcsi, garanciáva.
ÜVEGCISZOLÁS. 7803

MŰLÁBAK
„KÖRKEZEK“
EGYENESTARTOK.
SCHÖNBRUNN SUBOTICA
PAŠIĆEVA ULICA 5. SZAN. — TELEFON 2-75.

Könnyen hajlik a megfázásra? Tulsogorán érzélem? Fájdalmaim csillapítják és a testet erősítik a **Yodó Feller-féle Elsa-fluidum** csodaszert lemosások és bedörzsölések. Sokkal erősebb, kiadósabb és jobb, mint a sóborszesz. **„Mitt fog“**, foghús-, száj- és fejbőrpolírozó 25 éve kedvelt. Orvosi ajánlással és portóval együtt 3 duplaüveg vagy egy különleges üveg 24 dinár; 36 duplaüveg vagy 12 különleges üveg 214 dinár és 10 szálalék felár. Székhely Feller V. Jenő gyógyszerész Stubica dozja közp. ut. 185. (Horvátország) 9130

Butorok, ebéd- és háló, uriszobák aktáron legolcsóbban Brauchlernál Subotica, Halpjac.

FOLTMENTES, TISZTA TÜKÖR „ALBA“
csak 9024
tükörgyárban NOVISAD Kamenicka ul. 15. szám.

A legszebb orosz dalok:
Bajkál keringő, Xénia, Fedorovna, Ne sirj, ne sirj, Szellők szárnyán, Volga-Volga, Moravetz Madás, mindenütt kaphatók.

HA ELEGÁNSAN ARAN ÖLTÖZKÖNNI
ugy tekintse meg
ősi és téli szöveteket!
Raktáron tartok: Selyem-, szál- és tölke-bát- szöveteket. Bricsen 300 dinár. Raktár és telekabet 1000 dináról kezdve mérték után a legújabb divat szerint — Megrendelhető:
NÁVAY ISTVÁN
polgári- és egykorhazasági, Subotica, Semberaki put 2. (Nagytemplom mellett Dr. Kiss-ház.) 633

OSRAM NITRA
földent kell a villanykörteket látnunk

Ha jó világítást akar, ne sajnálja a költséget

OSRAM NITRA

NYILTTÉR.

Helyreigazítás.

1924. január 30-iki közönségnyilvánítás kiegészítőül nem az Ipartestület Előjáróságának, hanem az Iparos Betegsegélyező Pénztárának mondunk hálás köszönetet.

Özv. Eschbach Jakabné
és gyermekei.

Nyilatkozat.

Mint hogy az 1924. január 30-iki kelettel. A. Mamuzić aláírással megjelent nyilatkozat félreértésre adhat okot, tévedések kikerülése végett értesítjük a vevő közönséget, hogy A. Mamuzić cég a Fortuna vállalatnak kizárólag a könyvkiadását vette meg és azt saját neve alatt fogja folytatni, míg a Fortuna vállalatnak minden egyéb osztálya továbbra is Ingusz Sándor kizárólagos tulajdonában marad és azt „Fortuna” bej. cég alatt tovább vezeti.

Subotica, 1924. február 1.

A. Mamuzić
Ingusz Sándor.

750

FÉRFI SZABÁSZATI TANFOLYAM.

Az érdekelte feleket értesitem, hogy febr. 10-én kezdődő szabásati tanfolyamra jelentkezőket felveszek.

A tananyag lesz különféle kabátból, 5 nadrágból, és mellényből és anatómiai magyarázatból áll. Jelentkezni lehet febr. 10-ig, hol bővebb értesítéssel is szolgálok.

FUTÓ TAMÁS szabó mester

II. kör Milenkova ul. 6. (A posta és Jugo-Bank közötti utcán haladva 5-ik sarok).

VÁSÁROLJON

a **REITTER DROGERIÁBAN** mert a legszolidabban és legpontosabban kiszolgálják.

Mindennemű pipere és háztartási cikkek nagy raktára. 9756

Óvás!

Tudomásomra jutott, hogy cégem nevében egyes ügynökök, különösen Novisad és környékén, dombornyomdai, litografiai és üzletikönyv rendeléseket vállalnak, amit jó drágán megfizettetnek maguknak és azokat nem hozzám, hanem olyan másodrendű cégeknek adják, akik azt nem képesek tökéletesen elkészíteni. A rendelők csak a szállításkor veszi észre, hogy drága pénzéért silány munkát kapott. Jóakarattal figyelmeztetek mindenkit, hogy csak az van jogosítva nevében munkát vállalni, akinek cégfelírásommal ellátott rendelők könyve vagy írásbeli meghatalmazása van — és így mindenki saját érdekében cselekszik, ha ennek felmutatását kéri az ügynök uraktól — vagy rendeléseit közvetlenül hozzám juttatja. Teljes tisztelettel

Tvornica Trgovalkih Knjiga i Karton Kutija

Litografija — Štamparija.

ERNESTA FIŠERA, SUBOTICA

Pašićeva ul. 9. — Telefon 62. 758

Értesítés.

Grünwald és Fischerné adócégből Fischer Miklósné közös megállapodás folytán kilépett. A cég a mai naptól kezdve kizárólagos tulajdonomat képezi s az eddigi társas cég összes kötelezettségeiért teljes szavatosságot vállalom.

Grünwald Sándor
Adn.

707

Értesítés.

Értesitem a női közönséget, hogy szalonomat Petrogradska ulica a kenyérgyár ellenében saját házámba helyeztem át.

Kalmár István
nőszabó Subotica.

704

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címező közzéadás számát. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allástkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdésekhez válasz helyre melléklendő.

Veszek minden mennyiségben bármilyen állapotban lévő használt fűrészes vashordókat. Címeket a kiadóba kérek. 724

Bicikli „Graziosa”, teljes felszereléssel és kilométerórával, családi varrógép és egy jókarban lévő ruhaszekrény szabadkézből eladó. Bővebbet Maluseviroda Subotica, régi edénypiac. 734

Homokfutó, fédes hintó eladó Radošić Kocsigyártónál, Cara Szarević ulica (Fűzfás-utca). 726

Házak kerestetnek megvételre Subotica város területén 250.000 dinárig. — Érdekeltek forduljanak bizalommal Malusev közvetítési irodához, volt edénypiac. 734

KÜLÖNFÉLE

Haszonbérbe kiadó, a volt Raczkó-szálláson, a Reinitz-falu mellett, 20 kapa volt hortoló, felszántva és frissen trágyázva, kárpánként, krumpli alá. 682

Gyermekkoscsikat istárvosan javít, átfest, sátrakat bevon, kerekeket gumival ellát Szagmester műszerész, Bărănc köz 20. — Tanoncokat fizetéssel felvesz.

Butorozott szobák a város bármely részén bérbe kerestetnek, ha lehet, teljes ellátással is. Akiknek van, jelentsék be Malusevirodában. 734

Elveszett egy bekötött nyelű disznóölő kés. A becsületes megtaláló 100 dinár jutalom ellenében adja le a kiadóba.

Felvilágosítást katonai ügyekben ad a Tudóközöiroda Subotica, Aleksandrova ulica 9. Az iroda utján eddig is sok katonakötelességet nyart felmentést, szolgálati idő megrövidítéket, betegségi szabadságot, szabadságot, áthelyezést. 494

Kissingtoni soványítótabletta ártalmatlan, gyorsan sokszorosan elismert legjobb szer. Kövétség és elzsírosodásnál használata csodás. Ism. kapható a Herold-drogériában Subotica, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket utánvétellel azonnal elintézzük.

Két kisebb raktárhelyiség azonnal kiadó Zrinjski trg 24. szám alatt, ahol értekezni lehet a délelőtti órákban a bérbeadó háztulajdonossal. 645

KISS ZÁLOGINTÉZET mindenféle értéktárgyakra kölcsönt nyújt. — Zálogból visszamaradt 500 méter nagyon finom szövét férfi, női raglanoknak és télkapátoknak. Cipők, ruhák, télkapátok, szőrmék, női bunda, arany ékszerek, ezüst ékszerek olcsón eladók. I. Bogovičeva (Kinizsi) ulica 12.

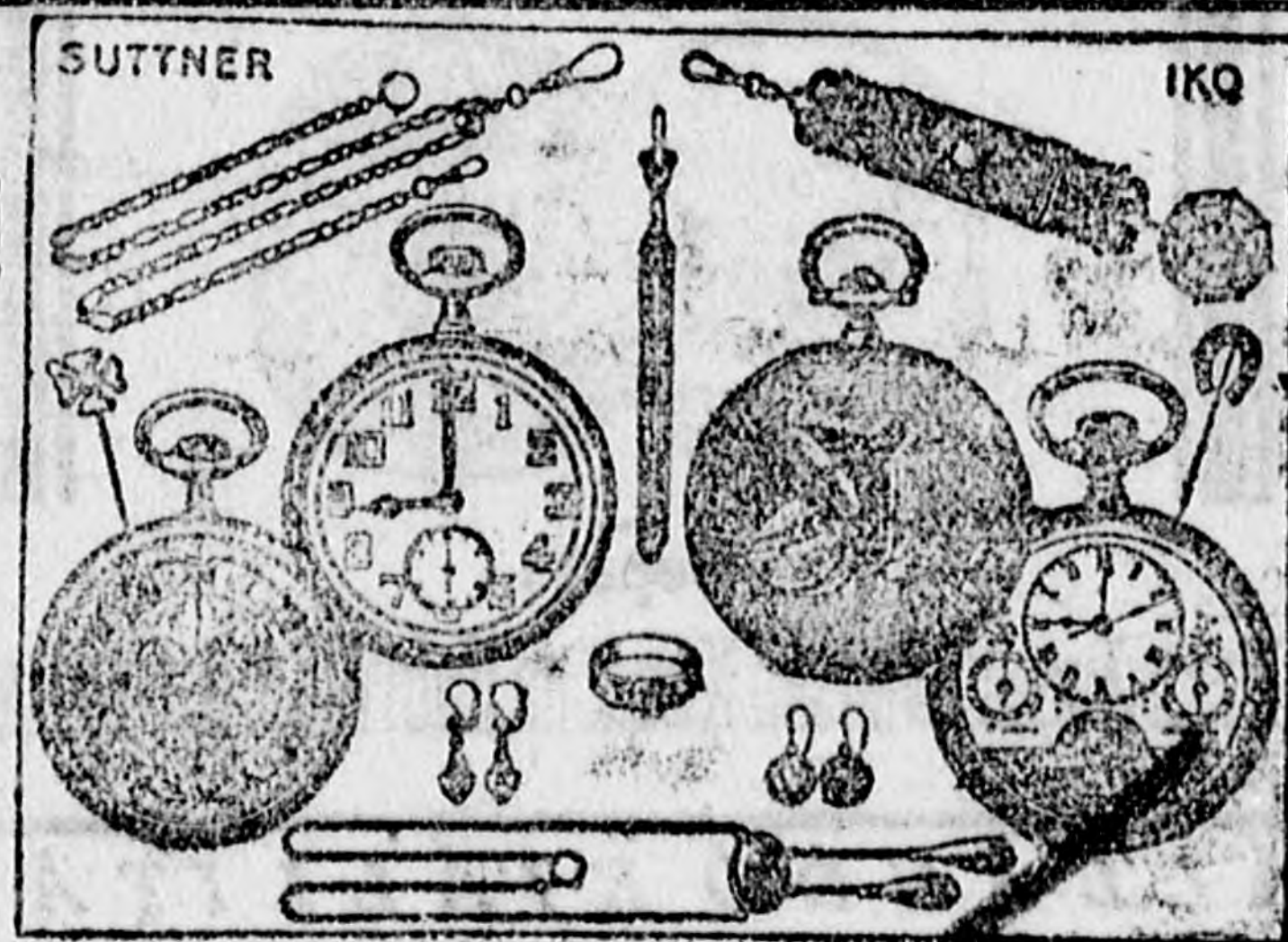
Kiadó Subotica központján gyári raktár, iroda dr Blumnál esetleg eladom.

KANADA

és más tengerentúli állatorról utasításokat ad. Személyesen ingyen, levélben 10 din. (bélyeg ellenében)

BIRU „AMERIKA“

Novisad, Kralj Petra ulica 11. (Telefonszám 25.)

Hol vásárol?

órát, láncot, gyűrűt, fűbevalót, karkötőt, arany- és ezüst tárgyakat és szükségleti cikkeket? A már 20 év óta fennálló H. Suttner áruház vevői kényelmére azt a kellemes újítást vezette be, hogy a vevőinek nem tetsző tárgyat visszaveszi vagy a pénzért másik tárgyat küld. Nem kockáztat semmit és könnyen juthat jó és megbízható órához, amelyet nem kell javíttatni és így nem okoz felesleges mérgeledést, ug anigy juthat elsőrendű arany-, ezüst- fémszükségleti cikkekhez. Kérje a képes nagy árjegyzéket, amelyre küldjön be 2 dinárt postaköltségre.

H. SUTTNER LJUBLJANA 976.
óra szétküldési háza, Szlovénia.

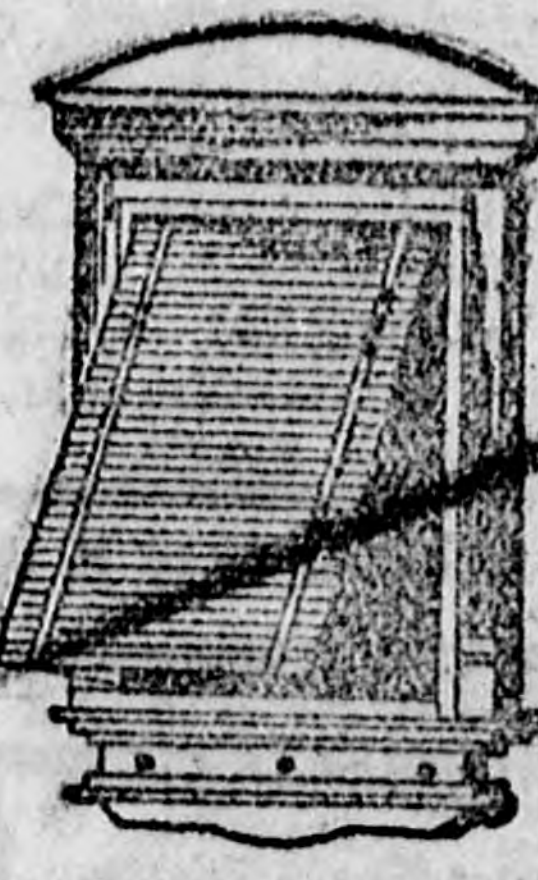
UGALJ R. T.
Novisad, Dunavska ulica 2.

A Trifali Szénbányák Rt. széntermékeinek egyedüri értékesítője Szerbia, Szerómség és a Vojvodina területére.

Kövöldi szén- és kokszfajták árusítása.

REDŐNYÖK

minden nembn egymint **ACÉL** „Esslingen”-féle fémfa zsaluprák és vászon vászabbá az összes mű- és lakatosárak valamint **TENERFELVONÓK** gyárása **BERNOLD SZILVESZTER** NOVISAD, gégyárral szemben. Alap: 1885. Telef.: 234.

CILINDER

(hasábszita) két darab, három méter hosszú, jó állapotban eladó és azonnal átvehető, Honig-féle hengergőzmalom Havas és Forgács cégnél Bácska Topola. 560

FAKERESKEDŐK RÉSZÉRE
OLCSÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS A
KOVINI BANK R. T.

faosztály Kovin (Banat)

Férőm, építőanyag egy komény mint puhafában, gümbla, szeszka mindenkor raktáron. Kívánatra minden méret vágatik. Eladás engros és detailban.

764

Elsőrendű rendkívül szép TÖLGY

SZŐLLŐKART

minden mennyiségben — vagontelekben is — jutányos áron szállít

Gergely Samu fakereskedő V. Bečkerek
Telefonszám 246. 391

FÜZÖK

legújabb szabásu halcsontos — becsületes gumival és becsületes fűzők, melltartó, gyomorszorító

HASKÖTŐK

orvosok által legújabban elismert és ajánlott szabás szerint készítek. Vidékre slusz- és csipő-méret után.

VIRÁG LEONTIN

Subotica, Kralj Aleksander ul. 11. szám. Nemzetivel szemben.

6346

Elköltözés miatt Beogradban

ELADÓ FÜSZER- ÉS CSEMEGE ÜZLET

lakással és pincével. Az üzlet három utcára nyílik, forgalmas helyen van és kitűnően bevezetve. Feltételek megtudhatók: Mij, Miodragović, Beograd, Gjurjevo-Brdo I. ul. br. 11. (az ortopéd-intézetivel szemben). 577

SOMBOR, PARISKA ULICA 2.
Sürgöncím: KOVKO. Telefon 185.

KOVACSITS és TÁRSA
BANK-ÉS BIZOMANYI ÜZLET

Kölcsönökkel folyosított vállalatoknak és magánosoknak. Betétek után magas kamatot fizet.

Régiség

Irtá: Karinthy Frigyes

— Kérem, tessék itthagyni.

A fiatalember elvörösödött, zavartan nézett körül, rám is vetett egy félszeg pillantást, dadogott valamit és kiment a boltból. Csodálkoztam.

— Miért volt ilyen rideg hozzá? Multkor, mikor az apja volt bent, ugyanezért az óráért, hosszan alkudott vele és kevesebbet is odaadta volna.

A régiségkereskedő vállat vont.

— Az öreg Barabás uriember, azzal szívesen alkuszom. Ez a tacsó neveletlen.

— Neveletlen? Hiszen csupa kedvesség volt, ugy mosolygott magára, mint valami kisasszonyra. Még hízelt is, azon kezdte, hogy milyen jó szímben van, milyen fiatalos.

— Ugy? És persze, ha hízelt, az már azt jelenti, hogy jó modora van.

Zavarba jöttem.

— Nem úgy gondoltam, hogy hízelt... maga csakugyan nagyon jó szímben van... az ember nem is gondolná...

Gunyosan nézett rám.

— Hogy már ötvenhat éves vagyok, mi? Hanem hogy fiatalabb vagyok, mondjuk, negyvenhat, mi?

— Legfeljebb...

A régiségkereskedő bosszusan nevetett.

— Legfeljebb... Esetleg, ha szerencsém van, még kevesebbnek látszom... És minél kevesebbnek látszom, annál nagyobb bók, ha azt tudomra adják... annál hálásabbnak kell lennem érte... szóval ez volna a legnagyobb bók, azért kellene a leghálásabbnak lennem, ha azt mondanák, hogy tizenhat évesnek látszom... Ha ez a tacsó egyszerűen megvergetné a vállamat, mint magához hasonló... vagy a korzó hölgyei kikezdenének velem, tetszeném nekik, ami azt jelenti, hogy én olyan szemtelenül és tiszteltlenül kezelnének, mint a fiatalembereket — ez volna a legnagyobb boldogság, mi?

— Ezt nem értem... — dadogtam. Legyintett.

— Persze hogy nem érti. Maguk, társaságban forgó, kalandok után szafadgáló, egymás számára öltözködő, egymás számára gondolkodó, egymás számára létező és élő nőstények és hímek egyetlen, gyötrelmes, görcsös vágyat ismernek csak: fiatalság! Fiatalság, minden áron, fiatalság, mindenekfölött — minél fiatalabb vagyok, annál többet érek a nagy szerelmi vásáron — minél tovább tudom állni a vásárlót, hogy kevesebbet tapasztaltam, kevesebbet tudok, minél fejletlenebb és ostobább vagyok, egyszóval: minél kevesebbet érek, annál magasabb az áram. Vallja be: — ez a furcsa, fordított gazdaság folyik a szerelmi piacon — én csak ridegebben fejezem ki ugyanazt az üzleti elvet, amit maguk, mikor az árut dicserik, így szoktak elrajongani: »milyen édes, milyen ártatlan, milyen naiv, milyen fiatal!«

Egészen elkábultam.

— No de ez mégis kicsit furcsa... Nem gondolja, hogy isteni és örök törvényszék ellen lázad fel, amikor a szerelem és szépség, az élet vallását káromolja?

Fölkapta a fejét, elvörösödött.

— Ki káromolja az élet és a szépség vallását? Hiszen éppen ez az! A szegény, üzekedő állatok, akiknek egy gondolatotok van csak, egy vágyatok, amit vágnak és akarátok hisztek, holott csak nyomorult kényszer — ti összetévesztitek a szerelmet az étellel és a fiatalságot a szépséggel! Nem mondom én, hogy a fiatalságnak nincs meg a maga szépsége — furcsa, tökéletlen szépség, az igaz és kell hozzá egy kis beteges, csalmem

pervérz elkorcsosulás, hogy élvezni tudjuk — de hát csak ez a szépség a világon? A vén hegyek, a kilombosodott kemény fenyőfa szépsége rútság a ti szemetekben — ti rutnak látjátok a szikkadt acélt, melyből kiforrt, elpárolgott, elgőzölgött minden fölösleges és tisztátalan salak és nedvesség? a szikrázó gyémántot, mely egyetlen anyaggá kristályosult? az ódon aranyat, mely túlélt tökéletlen, rozsdafogó társait, a vasat és rezzel ezzel kimutatta, hogy életrevalóbb, nemesebb, előkelőbb volt azoknál?

Ódon elefántcsontkeretű tükröt ragadt fel az asztalról, azzal hadonászott.

— Azt hiszi, bóknek veszem, ha fiatalnak neveznek? Azt hiszi, én is azt tartom jónak, ami új, — azt tartom értékesnek, ami érdekes? Azt hiszi, kényszerből vagyok itt ebben a boltban, mert számomra nem maradt már mészársék, ahol frissen levágott barmot árushathatnék — és nem azért, mert itt jól

érezem magam? Nézze meg ezt a tükröt: esténként, ha egyedül maradok, ebben szoktam nézegetni magam — hiába nevet, nézegetem magam, mint a fiatalok, — mert hiu vagyok, hiu vagyok az öregsgemre, a régiségemre, a nemességemre! Elégeden és gyönyörűséggel nézegetem a fogaimat, amik lassan sárgulnak, kopnak, nemes patinát kapnak, mint a kiszitt tájtékpipa, — a bőrömet, mely lassan húzódik össze, hogy felvegye végleges formáját, ahogy aztán megmarad, mint a szép, sárga pergament, mely túlélt hitvány társait, rongypapírt és cifra selymet s most már örökké élni fog. A bőrömet és a szememet, amit...

A régiségkereskedő hirtelen elhallgatott: csinos, fiatal asszony jött be a lakás felől, felugrottam, hogy bemutatkozzam. A felesége volt. Kérdően néztem rá, elfordította a tekintetét.

— Az más, — fejezte be hirtelen, — a nő, az más. Annak nincs egyebe.

Rövid percek

Irtá: Baedeker

Egy ismerősöm megkért, hogy gyűjtsek részére régi elhasznált levélbélyegeket.

Küldtem neki néhány ezer darabot.

Már másnap megkaptam a választ. A szíveségemet táviratban köszönte meg.

A telegrammot nem dobtam azonban a papiroskosaramba. Egy darabig nyitva fektet az előttem, és — gondolkodtam rajta. Nem értettem sehogy a jó urnak eljárását, s nem tudtam magam beletámasztani a gondolatokéba, pedig az írói pályára készülvén, arra kell törekednem, hogy mentül több embertársammal az agyával tanuljak meg elmélkedni s minél többnek az ideg- és érzésvilágába legyek képes behelyezkedni. Ezuttal sehogyse sikerült. Kétségbe kell esnem az irodalmi jövőm miatt... Nem értem az emberemet.

S félek, hogy a távirót se értem, amelyről eddig azt hittem, hogy rendeltetése: születésekről, eljegyzésekről, halálozásokról, anyósok érkezéséről és egyéb családi szerencsétlenségekről értesíteni, s az üzleti ügyeinkben beállott fordulatokról informálni bennünket. De hogy valaki régi, postabélyegzővel bepészkitott levélbélyegeket ilyen uton közzéjön meg, azt éppen úgy nem értettem eddig, mint azt, hogy mért gyűjtik bizonyos emberek az elhasznált postabélyegeket?

(Mert azt, hogy egymillió régi levélbélyeggel kínjai gyereket szabadditunk fel, bár ezerszer halottam, nem tudom elhinni. Láttam ugyan már nem egy kis kínait, de olyanokat akit levélbélyeggekkel frankiroztak volna, még nem sikerült találkozzom. És aztán, annyira szabadok vagyunk mi, szegény európaiak, hogy van okunk a kínézerek szabadsága iránt érdeklődni? Nem. Nincs.)

Kérdést intéztem tehát eziránt egy barátomhoz, aki nagyon okos ember (bár már feleségül vette azt a hölgyet, aki nem tudott nélkül megélni), nekem már nem egy kétségemet eloszlatta, s adandó alkalommal bizonyára az olvasónak is szolgál szíves felvilágosítással (ha ugyan az olvasónak az iménti közlés után még lesz bizalma hozzá), mért közölni fogom a címét is, ha valaki tudni akarja.

Ez a barátom a következőket válaszolta:

*
Édes barátom!

Hogy mért gyűjtik a levélbélyegeket nem kérdezted tőlem, de mert tudom, azt is megmondhatom.

Azért gyűjtik, hogy több legyen

belőlük mint másnak. Mindent ezért gyűjtenek. Még a pénzt is.

És most felelek arra is, amit kérdezted, hogy tudniillik mért köszöntök meg neked az értéktelen küldeményedet távirati uton?

Azért, mert egy szép napon — s ez a nap közeledik! — a posta kijön a divatból s helyét, amelynek a felét a telefon már úgy is okupálta, a táviró foglalja el. Az idő napról-napra drágább, s az embereknek, főleg a dolgozóknak, maholnap nem lesz érkezésük leveleket írni. Egy szabályszerű episztolához hosszú címzés kell (különösen ott, ahol még mindig sokat adnak a címre meg a rangra), csinosan kidolgozott forma, néhány hízelt bók is, meg aztán udvarias tudakozódás a címzőtől a címzetté iránt, egy pár bucsuzó frázis, stb. S mindezt, ha nem is éppen kalligrafiaisan, de lehetőleg olvashatóan, egyenesen és mindeneképp elegánsan kell kiállítani, nehogy azt mondják a levélíróra, hogy ő egy önző pasas vagy éppen, hogy neveletlen paraszt.

Nos hát, akinek kevés a türelme vagy az ideje, az lemond arról az ambícióról, hogy valaha összegyűjtse a leveleit mint az Abbé Galiani meg a Madame Sévigné-ét, és ír vagy diktál egy perc alatt egy táviratot, amelynek a szerkesztésénél a leglakonikusabb rövidséggel elhet, anélkül hogy udvariatlan lenne. Az igaz, hogy a távirat jóval több pénzbe kerül a levélnél, de ez meg igen sok idővel kerül többé amannál. Aki nek több a pénz mint az ideje, az táviratot hevenyész és nem levelet esztergályoz. Jó Kazinczy persze több idővel rendelkezett mint pénzzel, s így leveleket írt, s azokat lit volna akkor is, ha nem a romantikus postakocsik, hanem a kommersziális táviróvezeték idejében lakik Széphalom virányán.

Ezért történt, hogy neked ilyen »rövid uton« köszöntök meg a bélyegeket.

A táviró!

Olyan téma ez, barátom, amelynél még a toll is gyorsabban perceg a papirosra.

Mai napság, midőn a gyorsvonat szédítő sebességgel száguld a síneken, s maga az élet is ilyen rohanással siet a végállomása felé, midőn a fontosabb állomásokon is csak rövid percekre áll meg a vonat, maság nem szabad csodálkozni, ha az intellektuális haladás szolgálatába szegődött sietség lenézi a nyársolgáris, lassu előremenetelt, amely oly kevéssé különbözik a mozdulatlanlanságtól, a földhöztapadtságtól, a megfeneklettségtől. A hosszú sztag-nálásnak a röpitő reakciója ez,

amely hamarosan akarja behozni, amit csendes szemlélődésben élt régebbi nemzedékek elmulasztottak.

Ami utakat a régiak az ó kínai gyermekcipőbe bújtatott lábukkal nem járhattak végig hosszú esztendők alatt, azt most a lázas lelkes emberek hétmérföldes csizmában rövid órák és még rövidebb percek alatt akarják végigszáguldani. A becsületes, de lassu munka, amely *tempo moderato*-ban folyt eddig, most a viharos *prestissimo* ütemében halad... Nem veitett volna észre, hogy az újságok gyorsaitója is mily érzékeny csapást mért a könyves-nálás méltósággal teljes, lassu mesterségére? A hirtelen az ó gyors futmával megeszi a könyvet, mert hamarosan készül és azonnalegen elgigiti ki a közönség olvasóéhvágyát, s mire a könyv, persze szebben s jobban megcsinálva, utánna kullog, már akkor az olvasó nem éhes.

S a könyvek is! Mennyivel másként készülnék most mint régebben! Ki tartja még be a Horáciusz törvényét, a *nomini premitur in annum* vezérelvét? Az utolsó ilyen lassu és lelkiismeretes író talán a *Bovaryné* szerzője volt, aki hat-hét esztendőig dolgozott egy-egy könyvén. Ő volt az ilyen gondos írásnak alighanem az utolsó mohikánja. Most, ha egy könyv esztendőig kiadatlanul hever, akkor ennek nem a horáciuszi elv, hanem a papírdrágaság az oka. S a divatos író, aki kelendősegre számíthat, bizony gőzerővel »alkot«, hogy karácsonyra okvetlenül megjelenhessen a műve, mert nagy a konkurrencia s vigyázni kell, nehogy megelőzzék.

Oh, már a könyvesnálás, amely valaha szent áldozás és művészmunka volt, már ez is gyári foglalkozás lett, amelyet sebbel-lobbal végeznek a korszellem szolgálatában álló író-mesterek. Ily értelemben ma az írók legtöbbje: gyorsíró. Haddánában az írók nem voltak olyan termékenyek mint mostanában. Mert csak nem hiszed, hogy nagynevű íróársunk: Lope de Vega csakugyan írt másfélszernél több dráma művet? Ki látta vajon, és ki olvasta őket? S különösen ki olvassa őket a mai gyorsfutamu időben? Majd, ha megjelennek, összegyűjtve háromszáz kötetben, akkor hiszük bennük. Addig a lopedevégai termékenység csak egy érdekes legenda, amellyel a lusta drámaírókat, aminek Katona József és Madách Imre is voltak, nagyobb termékenységre akarják buzdítani. Ellenkezőleg: a régebbi irodalomnak történetei kevés példáját nyújtják az olyan produktivitásnak, mint amilyen most egy szer író — és főleg író — dicsek-szik. Persze, akkor nem is termelt annyi rossz könyv mint újabb időben. Amikor lassabban dolgoztak, jobban is írtak. Helyesen jegyezte meg Lichtenberg, aki maga is igen jól írt, hogy: »a rosszulírt művészetét régen nem ismerték«. Ennek a sajtáságos »művészet«-nek a föltalálása a mi korunk kétes dicsősége.

Ma, édes barátom, gyorsan élünk és amit teszünk, azt mind gyorsan csináljuk. Mintha félnék, hogy valamikől elkésünk. Az életünk sokban hasonlít ama vasutakéhoz, amelyeknek csak express-vonataik vannak. E lézasan siető, minden lassu tempót lesajnáló korban kinevetjük azokat a »régiszabásu«-akat, akik még »ráérnek« s csigalassúsággal cammogó bumlikon kullognak utánunk. Alá igazán gyermeke ennek a kornak, amelyet demoralizált a háboru bűne, annak nem kell más, — csak gyorsvonat, s még ezt is szeretné siettetni. S neki bizony a levél se kell. Nincs ideje érzelmes levelezést folytatni a barátaival (talán nincsenek is barátaival, mert nincs ideje barátkozni), mint volt a régiaknak: Cicero-nak, Goethe-nak, Kazinczynak, Széchenyinek. Az új ember nem olyan érték mint a régi, s épp ezért akar mindenből értéket kovacsolni, — az időből is. Ezek mind gyorsvonaton

és autón járnak, telefonon tárgyalnak és táviró útján leveleznek.

Szinte mitológiai régiségű alaknak dünk föl ma az az angol urember, aki pedig még néhány évtizedek előtt bleven valóság volt, s akiről a közező esetet jegyezték föl:

Belép egy párisi Café-restaurantba és rendel egy *bitteck*-et. (Franciaországban így irják és így hívják ezt az angol sültet).

Elhozzák neki.
Rendel hozzá egy kis palack burgundit.

Az asztalára teszik.

Aztán így szól:

— Kérek hozzá egy darab tegnapi kenyert.

— Ezzel nem szolgálhatunk, — sajnálkozik a pincér. — Csak friss kenyérünk van.

— Én pedig, — jegyzi meg a különös vendég, — nem vagyok képes frissen sültet enni.

— Oh, istenem! — sóhajt a pincér.

— Már most mit csináljunk?

— Semmit, — felelt derülten és nyugodtan az angol. — A dolog egyáltalában nem sürgős. Én várhatok.

Hátradólt a karosszékekben, olvasni kezdte a Daily News-t, aztán a Times-t, majd a Standard-et, és várt — amíg a mai sütekből tegnapi kenyér lett.

Ma már nincsenek ilyen angolok. És nincsen ehhez hasonló időpazarlás.

E gyorsanélésnek talán kevesebb a poézise mint a régi patriarkális patópalságnak, de több a számbavehető eredménye, — az ember hamarabb látja a munkáját készen s előbb élvezheti a hasznát. De ha a sietség nagyon is lázas, akkor belefárad az elme. A sok előny mellett fölbukkan a baj is. S az ember rájön, hogy minden ily hamarság: abnormális állapot, sőt betegség.

Ahogy a hatvan lóerővel vágató automobilnak az utasa nagyobb veszedelemben forog (különösen ha egy kicsit hóbortos a sofőr) mint az, aki két szelid lótol vont kocsin törekszik a célja felé, úgy a gyorsanélő modernista is előbb veszti el a lelke rugalmasságát mint az a nyugodt életutas, akinek pályája csupa állomás és kikötő, csupa megálló és pihenő. De legyen bár beteges állapot és kész veszedelem, ez az előretörtetés az új ember természetrajzához tartozik, s aki kárhóztatja, az a kort szidalmazza. Akit a múlt század vége szült s a világháború nevelt, csak ebben a tempóban élhet. Ha a kor megfosztotta a fiatalságtól, helyre kell pótolnia az elmulasztottakat.

Ez a kor nem ismer erőhatárokat, neveti a lehetetlenséget és kitörülte szótárából a képtelenséget. Van egy eszköze, amely lehetővé tesz egyet s mást, amivel azelőtt nem lehetett bírokra kelni: a gyorsaság.

Archimedes mondta:

— Adj nekem egy pontot a földgolyómból kivül, ahol megvetetem a lábamat és én kiforgatom sarkaiból a világot!

S a századunk merész embere így szól:

— Kérek egy negyedórát, vagy csak néhány percet, a nap huszonegy óráján fölül, és én úgy megváltoztatom a világot, hogy nem ismertek rája.

Ha igaz volt mindig a praktikus angolnak mondása, mely szerint az idő: pénz, akkor még kétségtelenőbbé válik az ma, amikor néhány perc gyakran sok pénzt, tekintélyes tőkét, egész vagyont jelent.

Ez a pár perc ma nagyon drága. A régieknek sok idejük volt, amit az életük tartamáról is látunk. Ádám apának a háta tanácsa szerint kilencszázharminc. Methuzálem bátyánk pedig — ha igaz! — éppen kilencszáz hatvankilenc esztendő volt. E jó bácsik nem csak azért éltek így sokáig, mert akkor kisebb volt a gyermekhalandóság és a közigazgatási bizottság jobban vigyázott a

közhygiénára, hanem azért is, mert »ráértek élni.«

Ma korábban halnak meg az emberek, de mégis többet élnek az arasznyi létük alatt mint a bibliás korszakban ölnyi életükben. S az Isten — dicsértessék a neve! — bölcsen gondoskodott róla, hogy a fák ne nőjenek az égbe s az embertársaink ne éljenek olyan retentő sokáig. Ez ma elviselhetetlen is volna. Megunnánk magunkat szörnyen, kedves felebarátaink, sőt — ne vegyéktek rossz néven! — egymást is!

Ma, amikor az irás helyett divatba jött a gyorsírás, a levelezés helyett a távirás, s ha nagyon akarjuk — pusztán csak pénzkérdés! — lóg-hajón tehetjük meg a nászutazásunkat Olaszországba vagy akár Új-Zélandba, ma nem szükséges 900 esztendőt élni, ha élni, dolgozni és élvezni akarunk.

De éppen mert nem élünk sokáig, jól teszi mindenki, ha gazdálkodik az idejével s annak minden drága percével.

Igy gondolkozik kétségkívül a te ismerősöd is, aki táviratilag köszönt meg a bélyegeidet.

Ez nála programszerű dolog, s cselekedetének alapja: a gyorsaság programja.

Kedvem támadt rá nekem is. S azért ez az utolsó levél, amelyet neked küldök. Ha megint lesz valami közölnivalóm, azt táviratblankettára írom.

A vajdasági magyar írók Alma-krachja

Azok az éretlen gyümölcsök, melyek a Vajdasági Magyar Írók bögyeiben képződtek, nagyon nyomták már az írói gyomrokat s ezért az írók elhatározták, hogy közösen, egyszerre, egy merész lendülettel kiadják ezeket a termékeket. A temérdek piacra dobott zöld alma azonban sehogyan sem tetszett a vásárlóközönségnek. Nem volt kereslet a nagy zöld-gyümölcskinálattal szemben, a közönség nem akarta bevenni azt, amit az írók kiadtak. Szóval az egész zöld-alma spekuláció nagy krachchall végződött. Így keletkezett a híres Alma-krach, melyből néhány érettebb terméket alábbiakban mutatunk be az edzettebb gyomru olvasóknak.

Baedeker bá' (Jubileumi író)

Hja, amikor még Tóth Bélával komáztam, akkor így szóló Mikszáth az asztal másik végén ülő Shakespeare-hoz:

— Talán Baedeker barátom ki fogja fizetni a feketémet, telik neki a könyvtár árából.

Csokonai Vitéz Mihály egyre biztított, hogy csak irjak, mert még sokra vihetem, még jubileumot is csinálnak majd számomra Suboticán. Tinodi Lantos Sebastyén pedig azt mondta, hogy ő direkt századokon keresztül semmit se fog enni, csakhogy az én jubileumom jöjjelkjon. Mondtam is Lantos Sebónék: chi va piano, va sano, mert bizony Suboticán nem megy egy jubileum csak úgy uk-muk-fuk, ott alapos emberek laknak — la poche az írónak lapos, ahogy barátom Voltaire mondaná — ott várni kell rövid három-négy századig, amíg elkészül a jubileumi bankett. Ezért csak várjon türelemmel, ha eddig várt, várhat még egy kicsit. Zichy Géza barátom felémnyújtotta hiányzó félkariát és megszorította kezemet. Ő is eljön — mondotta —, hogy végre megismerje az »Érdekes emberek«-et meg Spekulanét, akiről annyi szépet hallott. Megígértem, hogy Spekulané erre az alkalomra Szobó Dezsőtől készített toalettjeit, Molnár Ferenc Vörös malmából hozatja a Liszt Ferencet, Tompa Mihályt elviszi majd a közsörűshöz és Arany Jánosnak megnézné előbb zürichi kurzusát. Szép Ernőbe rögtön szerelmes lenne, de ha Füst Milán tévedne a szobába, úgy rögtön szellőztetne. Flaubert-vel lőtt Galamb Margitot vacsorázik és Schiller Frigyeset iszik hozzá, azonban a Lángon sült Csuká-ból nem mer enni, mert fél a gyomorrontástól.

— Genug! — kiáltott Mottör Auguszt franciául.

— Viziontlátásra, fenség — mondtam én — a vasárnapi mellékletben.

Tette kész János (Vezércikk ő miltósága)

Árva isten, árva magyar isten, te, aki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved és tekintésel le rám sorvasdában nem sanyló szerkesztőre, akinek mindennap vezércikket kell írni. Keresem a témát, mindenütt keresem, keresem a ki nem nyitható ládafiában, az

át nem fogható buboskemencék mögött, szét nem hulló petrencék tövében, meg nem ehető hamuba sült pogácsák bel-sejében, fel nem dagadó lábujzsebben, el nem pördülő pörge kalapom alatt és szerte a meg nem mérhető nagy Világban. Keresem szünetlen, keresem dében, keresem szélben, keresem a meg nem rezdülő rojtban, a délután el nem kerülhető Lloydban. A magyar uraknál nem keresem — minek is keressen, Atyámfiak? Hiszen még elő sem fizettek az Almanachra? De azért ne sirjatok írók, mindjárt vigat írók. Temerimben, ebben az össze nem röttyent ósmagyar faluban mindenki előfizetett. Ezért le kellene írni a temerini előfizetőket miad, szép sorjában, legalább tele lenne két hasáb és kigyünne a vezércikk. De én még mindig keresem a témát Ahasérus el nem fáradó keresésével, de sehol sem találom. Aki keres, az talál — mondja Hamlet, a nem éppen beszámítható dárlkirályfi, de én hiába keresek, hiába találok. Magyarok, magyarok, bitangságban tengődő magyarok, magatokba rogyanó, magatokat meg nem találó magyarok, miért is írok én nektek mindennap vezércikket? Miért vagyok csak én tette kész? Milyen célra használjátok az újságot, Atyámfiak? De gustibus non disputandum — mondja a latin közmondás, mialatt »a magyar és szláv bánatok találkoznak az eszmék barrikádjain«.

— Ezen zavartan türte fel kabátja gallérját, nehogy észrevegyem 39 hetes puha gallérját.

— Köszönöm, de én a lábvizemben szoktam kimosni gallérjaimat. Inkább menjünk talán a lizsébe, hogy megnézzük, miként születik a halhatatlanság.

Beültünk a konflisba, kimentünk a szaniba, ahol eigentlich meghalt a nagy költő, aki ugyan zufällig Endre volt, mégis tele volt vele egész Pest. A halott azonban azt mondta: ha rossz viccet csináltak, hát olyat rugok a hasatokba, hagy na!

Egon vállamra tette mancsát és könynyektől zaftos hangon suttogott:

— Fatakám, ha így áll a dolog, akkor legjobb lesz, ha be se megy maga zu diesen költő. Hát tud maga egy jó verset?

Hát tudok?

Fenyves Ferenc (von Asisi)

(Szerkesztő és szegény ember)

Két kicsi fiacskám, meg kell már egyszer mondanom nektek, mert talán sohasem tudátok meg különben, hogy én nagyon, de nagyon szegény ember vagyok s így semmit se hagyhatok rátok. A ti apátok nagyon jó ember, mindig ad előleget a munkatárs bácsiknak s ezért neki semmi sem marad. A munkatárs bácsik sok pénzt kapnak, ezért a munkatárs bácsik gazdagok lesznek, míg a ti apátok szegény marad. A ti apátok ist ein sehr guter Papa, ő mindenkit szeret: a Kosztolányi bácsit is meg a Haraszi bácsit is, a börös bácsit meg a fehér bácsit, a gajdás bácsit meg a gaj bácsit, a Hírlap bácsit is, bár nem volt Földbirtokos, mert hiszen tudjátok: a ti apátok nagyon szegény ember.

A ti apátok olyan, fiacskám, mint egy szegény, egy sehr szegény madár. Nincs pénze, nincs aranya, nincs papírja, nincs kenyere, nincs betevő falatja, csak tolla van. De miként a madár nem ir tollával, azonképen ő sem ir már vele. Mit is tudna írni vele, ha nem azt, hogy ő milyen szegény, szegény ember.

De ha vagyont nem is hagyhatok rátok, egy jó tanácsot mégis adhatok halálos ágyamon. Im halljátok:

— Ha mindenkivel jóba akartok lenni, úgy ne legyetek elnökök a hitközségi választásokon.

dr. Grabet dr. László dr.
(A kisebbségi betegségek specialistája)

A népek szövetségének 606-ikl rendes közgyűlésének 00/50 para számú határozatának értelmében, miszerint a kisebbségek hovatartozandóságának mibenlétéből eredő jogszabályok a békekonferencia lehetőségeinek határában belül megvalósítható követelmények szerint egyenjogúvá tétetett a »Társiznya Töltésre Társult Főhatáknak« mindennapos jogszokások szükségleteinek célkitűzésével, következőleg a nemzeti kisebbségek okmányokhoz kötött lélekzetvételi joga minden második szombaton hivatalosan előre meghatározandó időben csupán a víz alatt gyakorolható.

Azonképen szabadon gyakorolható a »Népeket meg nem kérdező ligá«-nak mindazon fentebb világosan kifejtett jogszabályainak eshetősége, melyek a kisebbségeket jogainak határozathozatal előtti adottságaival kényszerítik az egyenjogúság teljes és feltétlen elismerésére, miszerint a »Napidjákat Zsebelő Bizottság« XLX. rendetlen közgyűlésén hozott szellemtelen határozatainak szellemében az egyenjogúság elvéből fakadó joggyenlőség, minden év februárjának 30-ik és 31-ik napján egész napon keresztül minden jogkorlátozás nélkül teljes jogszabadsággal gyakorolható.

Ezek után, amint az a fentebb elmondottakból napnál világosabban kitűnik, nem marad más hátra, mint a közigazgatásnak olyan lényegét nem érintő, hanem csupán az anyanyelv használatának szabályozásával meghatározható jogváltoztatása, mely a jogbitorlás kiszámíthatatlanságának konstruktív jogszokásokból álló definíciójára szükségeltetik, amely viszont egyuttal és egyáltalán jogot nyújt a gazdasági és kulturális jogok szerződés szerinti gyakorolhatóságának törvény szerinti kijátszá-

— Ugyan, ugyan, — szól Egon és megtapogatta fejében lévő bogarát. — Maga, úgy látszik, nem tudja mi az a tőzsde rovat! Hogy mondhatja ma, hogy az osztrák korona esik? Maga a régi viccek valóságos panorámáját tárja fel. De nem is csoda. Egész nap a Cirkuszban ül és nem gondol semmi mással. Léha mesteriség!

— Pardon, kérem — felelttem emberi multamhoz illő önérzettel —, én a Pucérájban is szoktam dolgozni!

Képzeld el, meghalt egy ur máma, Meri ráesett a Bácsmegyei Karácsonyi száma.

— Ezt már husz évvel ezelőtt hallottam, igaz ugyan, hogy valami Pester Hírlappal kapcsolatban — szól Egon és szakettjének nadrágtükrében megigazitotta félrecsuszott nyakkendőjét. — Valami újabbat!

A lift megakadt — így szóltam én, Kéi emeletnek közepén. Erre egy német márkát A litre tettem, Mire a lift zuhanni kezdett Fejvesztetten.

— Ugyan, ugyan, — szól Egon és megtapogatta fejében lévő bogarát. — Maga, úgy látszik, nem tudja mi az a tőzsde rovat! Hogy mondhatja ma, hogy az osztrák korona esik? Maga a régi viccek valóságos panorámáját tárja fel. De nem is csoda. Egész nap a Cirkuszban ül és nem gondol semmi mással. Léha mesteriség!

— Pardon, kérem — felelttem emberi multamhoz illő önérzettel —, én a Pucérájban is szoktam dolgozni!

sára, mely szerint a Magyar Pártnak, mint nem kívánatos jogszállának, mielőbbi aggasztásban elkövetkezendő kimúlásának eshetősége volna felsőbb szempontból, a jogegyenlőség elvének célirányos hangoztatása mellett az egyedül és abszolút jogállamban kívánatos.

Haragszik Sándor

(Becéző nevén: házi Aktív Pista)

Haragszik Sándor annyira haragszik a kapitalizmusra, a lárpurál ivodalomra, hogy nagy haragjában egészen elfelejtette aktivista mivoltát, elfelejtette a rimtelen, fordított soru és gyökvonásos verseket és pattogós, szabotcskás, sőt teljesen értelmes strófákat írni ez alkalommal. Mégis csak beválik a régi, kispolgári igazság, hogy haragjában mindenre képes az ember!

5.

En vagyok a forradalom.
En vagyok a Baranya.
En vagyok az aktivizmus
Gyermeke és úkanyja.

9.

Horthi Miksi nem barátom.
Herczeget sem szeretem.
Nem születtem fajvédőnek.
Kiss Menyhért nem esetem.

2.

Professors a boldogságom.
Aktivizmus a hitem.
Györgynél is aktívabb vagyok
En legalább így hiszem.

6.

Különb vagyok a Kassáknál,
Mit nekem a l'art pour l'art!
Mit nekem a Babics bácsi.
Meg a sok halott számár!

1.

En vagyok a hajthatatlan
Soha meg nem alkuvó.
De amíg salát Utam nincs
Borszuj B. N. mégis jó.

Radó Imregényirő

(Azonkívül táv- és szép (?) írő)

Abc tulajdonképen kozmetikus volt és a szépség kórokozót akarta felfedezni, azonban Mária azt mondta neki, hogy vagy elfoglalja Pills-Csipkala-Tökön az algyepmesteri állást, vagy nem lesz a felesége. Abc keserű blattot vágott és szívében dobogott a vér és Mária ránevetett és Abc leírta a manzsettájára, hogy mária és Mária és MÁRIA. (Maga talán dada, kedves Rada?)

Es Abc otthagya a szépség kórokozót és elment Pills-Csipkala-Tökre és elfoglalta az algyepmesteri állást. Rendesen járt a hivatalba és hivatal után hazament és megcsókolta Máriát és elment a másik szobába, ahol volt egy reflektor és egy kondenzor és egy konduktor és Abc nem a tbc-t kereste ezekkel, hanem a szépség kórokozót.

Es czeután a Lloydban azt mondták Radónak, hogy miért ír ilyen Abces könyvet. Radó Imregényirő azonban végigsimította sámsoni hajzatát és azt mondta, hogy most valami nagyszerű fog megszületni elméjében.

Es mit tesz isten? Máriának váratlanul gyereke lesz. Azonban ez már nem ment oly egyszerűen, mint az abc. Mária jajgatott és Abc kiment az udvarra és didergett. Ez azonban nem segített és a vajadás mégis nehezen ment.

— Legjobb lesz, ha elmész a főispánhoz — és Mária így szólt.

Es Abc elment a főispánhoz, a főispánnak azonban éppen a tyukszeme fájt.

— Baj van! — és szólt Abc.

— Miféle baj van? — és ordít teljes barátsággal a főispán.

— Nem tudom megszülni a regényemet — és Abc lehorgasztotta a fejét.

— Annyi baj legyen, — bömbölt szelid szomorúsággal a főispán — majd megveszem a szépség kórokozót és akkor mindjárt könnyebben megy a szülés.

Es Abc egy pillanat alatt mindent át gondolt és látta élete tragédiáját és az elvesztett játszmát és a diadalmas rekontrát és az összes adut elvesztését és így szólt:

— Hát jó... eladom a szépségemet... —él.

Keli Népes Krönika

Bolyongás a régi Torontál dzsungeljében

12. Gyermekek vagyok újra . . .

Bocsánatot kérek, hogy egy pillanatra megszököm a közügyektől, vissza a magam gyerekkorába, annak emlékei közé s lirizálni fogok. De bizonyos vagyok benne, hogy lesz, aki megért s beül velem az ábrándok féldióhintájába. Kire és hivatkozhatnék megint másra, mint az egyedülvaló Dickensre, minden oktalanság, nagyképűség, gonoszság ostromozójára, akinél jobban senki sem szerette a gyereket s aki örök időkre hirdeti, hogy a gyerekkor álmai: a légius mesék, bájos, szépséges, kedves és képtelen felpompázása annak a másikk világnak, amelyben egykor oly jó volt hinni, amely jó később, mikor megöregedtünk, visszaemlékezni rá. Mert akkor minden apró mozzanat a szeretet egy-egy szobrává válik a szívben s becsalogatja oda a kis gyermekeket, hogy a világ göröngyös útján ártatlan kezük virágos kertet fakasszon. Mikor a fantázia szelid fényén keresztül először bukantunk rá az értelemre s valamely jószágos istenséget láttunk benne, amely aláveti magát más, vele egyenrangú, hatalmas istenségnek...

A perzselő nyár forrásában, amit azonban nem érez a gyerek, két egzotikusan megvastagodott kis diák igyekezett a nagy hid irányába, ahol titokzatosan bujt meg egy ócskásüzlet. A két magyar-uccai kis diák ott elkezdett vetközni, leszedett mindegyik magáról három-három kabátot, ugyanannyi mellényt és nadrágot s mikor visszanyerték tagjaik mozgóképességét, komoly, rideg alkuba fogtak.

Az alku tárgya egy vascső volt, mindössze husz centiméter hosszú, de csak az egyik vége nyílt, a másik zárt. Az Isten is ágyúcsőnek teremtette, éppen csak hogy lyukat kell rá

furni, hogy legyen hol meggyújtani a puskaport.

Az ócskás olyan nehezen vált meg kedvenc emléktárgyától, mintha azzal küzdötte volna végig a szabadságharcot, de végre megvált a tömörked ruhanemű ellenében. Nem ostobák a felnőttek? De ma, mire azok! Ő azt hitte hogy jó vásárt csapott, pedig mi voltunk a boldogabbak. Mert — ha már elszóltam magam, mit titkolozzam tovább? — az egyik egzotikusra dagadt én is voltam, a másik pedig kényeres társam, Fülep Jenő, az elváhatatlan.

Istvánnak hívták a bognárt, aki Fülepek cselédjének udvarolt s talpat szerkesztett az ágyúcsőnek, a löpört én szereztem hozzá hazulról s szombat délután átmentünk a szőlőbe, szembe a Rosenfeld-uszodával. Bőséges buja fűben felállítottuk az ágyút, a kanócot sodrott cigarettapapirosokból készítettem el. Hatalmas durranás, nagy láng, aztán néhány pillanat múlva csak a Béga közepén loccsant valami. Elroptult az egész ágyú, mint annyi, meg annyi hirtelen fellobbanás után azóta is sok minden az életben.

Allandóan a kicsapatás határmegyéjén járva, szigorú kritikával immár meg tudom állapítani, hogy nem voltunk mi rosszak, legfőképpen túlságosan elevenek néha. De hamar megszerettük a könyvets Jeszenszky Nándor nagytisztelű ur nem győzte az utat árnyékos lakásából az iskolában levő könyvtárig, hogy benünket kielégítsen.

Egész külön nyelven beszélünk, mi alkottuk meg esperantó-alapon, bár akkor még fogalmunk sem volt róla, hogy mit jelent az esperantó. Írásba foglaltuk a szavait, de amikor egyszer kitért az elmaradhatlan idő-

közi harag, közös egyetértéssel dugasztottuk s bedobtuk a kutba. (Azért még ebben a rettenetes időbeli távolságban, ma is tudok belőle szavakat. Nem tudom, kezembe kerülnek-e, Jenőkém, ezek a sorok, de itt kérdem: Kau hilu géli? Avagy tán azt említem, hogy: Sur enim vopár?)

Könnyű mulatság volt, mindig fesztelenül beszélgethettünk anélkül, hogy bárki értette volna a titkainkat.

Mert voltak azok is. Reánk az első tragédia már-tíz éve közünkbe szakadt az első ideál halálával Jenő szerelme Szathmári Margó, a kincstári ügyész csodaszép leánykaja volt, aki rettenetes betegségben halt meg: inficiálta egy takonykóros ló. A kishid mellett sarikon állt valamikor a kamarális kocsmá, hatalmas kocsibeálló uccával, Szathmáryék a református plébánia helyén laktak. A gyerek pedig, a korábban át, járszadozott az ott ténfargó állatokkal.

Az én első szerelmem (egyidősek voltunk mindannyian) Matuskovics Mátyás járásbíró Vilma lánya volt s ő is meghalt tíz éves korában.

Ettől kezdve minden szünetes délutánon a temetőt jártuk. A kis Margó a kriptában aludt a reformátusoknál, a vasrácsot feldiszítettük illatos szegfűvel, elolvastuk a nevét százszor és nem szóltunk egy szót sem. Aztán átmentünk a katolikus temetőbe Vilmácskához, az ő sírjára elültettük a szegfűket. Leheve: éztünk a nagy fűbe, hallgattuk a vad-méhikék zümmögését s tűnődünk az Isten tudja, mi mindenben. Nagyon jók, nagyon tisztalelkűek voltunk ilyenkor, hazamenet nem reagáltunk a svábgyerekek kötekedésére, kikérvültük őket. Pedig volt idő, hogy én vitába ereszkedtem velük akkor is, amikor rajtam volt a ministránszoknya, (őket is ez a mozgási akadályoztatásom bátorította fel.) De darabokra törtem fejükön a méteres gyertyát, amit a temetést végző Góczy Mátyás tisztelendő ur bizott rám, hogy majd vigyem neki haza, csak részletekben vihettem. Leveretésükért az volt a bosszu, hogy hosszasan ordították utánam: Zsidó, zsidó!

Nem, nem voltunk mi olyan elvetemedettek, szerettük közben a játékokat is, a nagy kirándulásokat az écskai erdőbe hőscincéért, meg szarvasbogárért s bélyeggyűjteményekkel csak azért sefteltünk, hogy könnyvet vásárolhassunk a nyereségén. (Az első magampénzén vett könyvem a Szép Meluzina volt, vásári kiadásban, talán nyolc krajcárért).

Néha egy-egy évben elsodrótunk egymástól, Jenő más gimnáziumot is próbált, de nyáron csak összekeverültünk s ballagtunk megint szőlőn a temetőbe, a halottainkhoz.

Az ifjuság éveiben közössé vált kevés garasunk. Egy-egy liter bor és egy üveg szóda mellett elüldögéltünk hajnalig is, beszélgetve nagy tervekről, amiknek az ifjuság ugy szeret nekilendülni, hogy a folytonos készülődéstől sosem jut el hozzájuk.

— Előre, valamerre, mindegy, hogy merre, csak neki!

Ei is jutottunk néha, szombat esteként Szegedig, föltéve hogy fejenként megvolt a hozzá való forintunk. Vasuti jegy tellett a legutolsó képviselőválasztás idejéből, amikor a kormány kilószámra küldte az időközben másfelé távozott választók részére. Negyven krajcár volt egy nagy tányér halászlé, negyven a bor, meg a víz, husz krajcár jutott a cigánynak is. Éjjel után két óraker a kirándulás boldog örömevel indulunk haza Becskerekre. De voltunk Szegeden, az írők Mekkáiban s már magunk is írunk, Jenő novellákat, én verseket.

Aztán fölment Pestre, én nem mozdulhattam, mert már családi gondjaim támadtak. Özvegy anyám, két kis testvérem. De az én sorom nem is érdekes, ott vagyok még mindig, ahol kezdtem, sose volt és sose lesz semmim. Azt hiszem, az öreg

Kollarits Mihály vármegyei főpénztáros »beszámolt«. (Mi ennek az élet-hű magyar változata?)

Hét éves lehettem, az apám beteg feküdt, engem tisztelt meg egy elsején, hogy elmenjek a fizetésemért.

Kollarits bácsi, mikor meglátott, fölemelt és belül rakott a rácsou.

— Erős vagy-e? Hadd lássuk.

Azzal a kezembe adott egy csomagot, nem is olyan tulságosan nagyot.

— Tudod-e, mi ez? Egy millió. Ne mondhasd soha, hogy nem volt millió a kezvedben.

Hát azóta se volt, (szegény anyám, ha élne, azt mondaná rá, hogy ugy sem maradt volna meg a kezvedben, ha neked adták volna). — a ma nem számít, mert ebben a devalvált állapotban sem ismerem.

Fülep Jenőnek sem sikerült Pest. Újságitró lett, alighogy befejezte a munkát a délutáni lapnál, szaladt a reggelizés s hajnalban kimerülten tért haza néhány órai pihenésre a Csillaghegyre. Már akkor nős volt, apró szöke gyerekek apja s ebben a minőségben boldog és megelégedett.

A boldogulása ott kezdődött, amikor megszűnt az »Ország«, az agrár napilap. Gróf Károlyi Sándor szubvencionálta évi 12.000 forinttal, ebből ellátták a szerkesztőségét. Magát a lapot a Stephaneum nyomta a hirdetések és a pauszák ellenértéke fejében. Gyöngye üzlet volt mindenképpen, a munkatársakat aztán elhagyták, hol az Öngé-nél, hol a szövetségzeteknél. Fülep Jenő a Kereskedelmi Múzeumba került. Akkor már — azt hiszem — három gyereke volt, nekifeküdt a könyveknek s egy évig minden szabad idejében angolul tanult, utána kiment Bombay-be kereskedelmi tudósítónak.

Rettenetes akaratérő, szívós el-

szántság kellett hozzá abban a korban, akkora családdal. De felalálta magát, csinos kis vagyont is tudott gyűjteni, haza csak egyszer jött, — szóval megállapodott. 1914-ben aztán kitört a világháború, vagyont lefoglalták, őt magát internálták. Sokáig külön, csak később engedték meg, hogy együtt lehessen a családjával, odakünn született bambinójával.

Akkor már rendes bejegyzett cége volt, az angol pedig mindig angol marad. Józan számító. A vagyontkáját nem kotyavetyélték el, hanem beültették az üzletébe egy szakembert, folytassa az a boltot. A békeszerződések megkötése után pedig azt mondták neki:

— Pardon, ön becskeréki ember, következőleg nem magyar, hanem jugoszláv polgár. Itt van mindene, birja békeségben. A könyvek megmutatják a becsületes kezelést, leszámítva természetesen az üzleti kiadásokat.

Horribilis vagyon lett azalatt a kis kezdetből s egyre jobban nő. — Nem véve összehasonlítás alapjául a magyar koronát, hanem csak a dinárt.

Harmadéve, mikor legutoljára járt itthon, megkerestük ifjúságunk régi cigányát, a fekete cvikkeres Rác Gyulát.

— Emlékszel-e még?

Nem kellett neki utmutatás, sorba játszott a hajdani nótákat, amik mellett heteket töltöttünk. Hallgattuk, hallgattuk, aztán összenéztünk.

— Vajjon a Gyula feleltet el muzsikálni, vagy bennünk a hiba, mi fáradtunk ki?

A nóta nem a mi nótánk volt többé; az ott bujkál zugó szélben, folyó habjának mormogásában, siró esőben a múltban, a gyermekkori friss álmok temetőjében.

Öreg riporter.

HARASZTI SANDOR:

EZERSZER ÉS UJRA

Összesugtok a kikötők kövér hombárjai előtt
kamasz-csillagokkal labdázatok a sima réteken
bádög-halottakkal sütkéreztek az idő eresze
alatt

és az ágaskodó hidakon

testvértelenül

bámuljátok, hogy a tavaszok átsétálnak a
vizek fölött

pedig

az éjszaka fekete madarai már régen kiröpültek fészkeikből
mindenki bemondta már az adujait

a föld csupa vér

a levegő csupa bajonet

a gondhajók árboctalanok

de a sziveken reggeli harmat

és a messzi léniák keresztjén

valaki két csupasz karját

lengeti felétek

mint a zászlót

Képek az új angol parlamentből

Az Oxford Street egyik előkelő vendéglőjében, az esti órákban, kedves parlamenti idil játszódtott le. Egy asztalnál ültek az alsóház összes nő-képviselői, pártkülönbség nélkül, szám szerint nyolcan. Lady Astor, akinek neve már bekerült Anglia történelmébe, mivel ő volt az első nő, akit képviselővé választottak s ezért életnagyságu portréját röviddel ezelőtt elhelyezték a Westminsterben a többi történelmi nagyságok mellett, vetette fel az összejevetel eszméjét és kolléganőim kívül meghívta pártkülönbség nélkül az összes női politikusokat, hogy ez az alkalmi bizottság dolgozzon ki közös akció-programot a nőképviselek számára. A férfiképviselők közül csak T. P. O. Connor, az alsóház legidősebb tagja jelent meg. Először lady Astor (konzervatív) szólalt fel. Mindenekelőtt üdvözölte kolléganőit és annak kívánságának adott kifejezést, hogy a női képviselők mutassanak jó példát a férfiaknak. Humorosan szólította fel lady Astor a többi képviselőket, hogy egységesen verjék vissza a férfiképviselők túlzásait akár konzervatív, akár pedig szocialista irányban. Mrs. Wintringham (liberális) lady Astort mint az alsóház anyját üdvözölte. Érdekesen mutatkozott be Miss Bondfield, a Labour Parti kicsiny, de tüzes tagja. Miss Bondfield rövidre vágott haja alól kedves arc mosolygott. Macdonald igen sokra becsüli Miss Bondfieldet és ez az oka annak, hogy őt nevezte ki a munkaügyi minisztérium parlamenti titkárává. Ő az első női miniszter Angliában. Kitünő szónok és javíthatatlan idealista. Ő volt a következő felszólaló:

— Talán már nemsokára elérkeznek a nagy átalakulások napjai. Angliának példával kell előljárnia, hogy miként történhetik meg ez a nagy szociális átalakulás erőszak nélkül.

Ezután Mrs. Hilton Philipson üdvözlése következett. A csodaszép volt operette-nőmadonna, aki Miss Mabel Russell néven aratott nagy sikereket mint Fifi, nagyszerű virágvirág-csokrot kapott Nellytől, a Piccadilly-cirkusz virágárusnőjétől. Mrs. Philipson — egyébként a konzervatív-párt tagja — mosolygva vette át a csokrot és elmesélte, hogy mikor még operette-színésznő volt, egy ízben Nellytől kölcsönzött ki egy virágkosarat, hogy lehassa egy virágáruslány szerepét. Azóta Nelly, a cirkusz virágárus lánya, legjobb barátinói közé tartozik. A vacsora után folytatódott a feszelen beszélgetés a képviselő-nők között. Az egyetlen közülük, aki cigarettára gyújtott, Miss Dorothy Lawson munkáspárti képviselőnő volt.

SAKK

Rovatvezető: Maróczy Géza.

115. számú föladvány.

Dr. Galitzky A.-tól.

Sötét: Ka1; Bb1; Fc1; gy.: a4; b5 és h3 (6).

Világos: Kh2; Va8; Bd1; Fc3 és c4; gy.: b2; e6; f4 és g3 (9).

Matt három lépésben.

115. számú játszma.

Játszották a hastingsi »Premier« versenyen 1923 december hó 28-án,

Világos: Normann G. M. Sötét: Euwe M.

1. d2—d4 Hg8—f6

2. c2—c4 e7—e6

3. Hg1—f3 d7—d5

4. Fc1—g5 0—0

6. e2—e3

Számításba jönné 6. Lx16, Lx16; 7. cd5, ed5; 8. e3 és esetleg h4, támalással a sötét királysáry ellen mint az Euwe játszotta Johner ellen a scheveningeni versenyen.

6. Sb8—37

7. Vd1—c2

A szokásos lépés 7. Bc1, a szövleglépést Marshal vezette be a gyakorlatba.

7. c7—c5

8. Ff1—e2

Tempóvesztés, helyesebb volt 8. Bd1, vagy 8. cd5, előbb.

8. d5xc4

9. Fe2xc4 h7—h6

10. Fg5—h4 a7—a6

11. d4xc5 Hd7xc5

12. a2—a3

Sötét most már mindenképpen jobban áll.

12. B7—b5

13. Fc4—e2

Nem jobb e helyen a futóvisszavonulás a2-c-re sem.

13. Fc8—b7

17. Ba1—d1 Vd8—c7

15. Vc2—b1

Itt mindenestre szükséges volt előbb a királyfutót biztosítani s e célból Fg3-at játszani, a tett lépésre világos hadállása kártyavárként összeomlik.

15. Hf6—e4

16. Hc3xe4 Fb7xe4

17. Fh4—g3

Most már késő.

17. Vc7—a5+

Világos föladta, h4-re egyszerűen Vxa3 stb. nyer.

Szerkesztői üzenetek

W. Vrbas. Versei kétséglávil olvasott ember írásai, de hiányzik belőlük az eredetiség és az egyéniség, a vers igazi lelke. Nem közölhetők.

D. B. M. Gornia-Mužla. Sajnos, kézirata annak idején elkésvé érkezett. Ez az oka annak, hogy kimaradt.

Sch. B. Verse nem közölhetők. Gy. N. St.-Bečel. Versét sem a kért számban nem közölhetjük, sem máskor.

D. M. Bukin. Kívánságának, sajnos, azért sem tehetünk eleget, mert a kéziratot nem őriztük meg.

TAMÁS ISTVÁN:

UJRA TOVÁBB

Kis állomás voltál az életemben,
pipiskedő bakterház,
egy perc,
mely mellett csókkal elszaladtam,
Te csak meglóbáztad asszony-lámpásod
az égő express előtt.

Nem érdemeltél, nem is tudod, hogy vesztettél,
pedig majd kisiklottam érted,
fényt hoztam, örömet, órvás ígéreteket
és bő fiatal esztendőim dobtam a lábaid elé
szerelmi sarcul,

ó,
gyütlölöm a nyakad, a szájad,
mert ilyen magosra dobták a vérem,
szégyellem árva lelkem is,
mert Téged kerestél társul az egyedülvalóságban,
be ugyanazok vagytok százezer éve,
sokszor megénekeltek, sokszor megátkozottak,
lesipuskások a vágy galambpiacán,
öletek az őrvitő mágnes
és az ég, a föld, az ágy szemetekben mindig rózsaszín.

Ez a fekete város adott Téged
és ez a fekete város nem enged,
itt lányasszonnyá udvarolnak minden szűzet
az ezerholdak, boltok és paloták
és hiába áll tótágast odakünn a Holnap,
Te nem hallod az új ember hívó üzenetét,
szemedben a jóllakott vakság kövérje,
szádban törpe szerelmek ize tanyáz,
kis kerülökkel csak szegény-magadig jutottál
és mikorra csittult vérrel, hervadtra szelidülten
még egyre hátrálsz csip-csup miértek országutján,
én már valahol messzi járok,
s Te csak nézel utánam az éjszakából,
mint bémész földi ember ámul
az elérhetetlen csillagokra.

Palma

A minőségre ügyeljen és ne az árra, ha gummisarkot vásárol!

Kérje cipészétől kifejezetten a valódi Palma kaucsuk sarkot és kaucsuk talpat s utasítson vissza olcsóbb utánzatot!

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése

„Farkaskaland”

Helyesen fejtették meg 845-en. Könyvtulajtomat nyertek: 1. Lehler Otto Novisad, 2. Szachmeiszter Ella Subotica, 3. Lévy Benjamin Vel.-Bečkerek 4. Kazán Ignác Novi-Bečej, 5. Pauza Mária Vel.-Bečkerek (Béga vasutállomás) 6. Szabó Ferike Senta (Fehér-malom) 7. Halmos Tibor Temerin, 8. Rosenberg Illés Martonos, 9. Sachs Mór Nova-Crnja, 10. Hercl Annuska Sombor, 11. Birn Piri, Irén Klári Subotica, 12. Ruth János Bács-Topola, 13. Antia Istvánné Subotica Majsanski-put 17., 17. Ifj. Czetti Vilmos Sombor, 15. Bokros Berta Senta, 16. Forgács Dezső házipénztári számízt Senta, 17. Gellér Lajosné Subotica, Sava Tetelija u. 29. 18. Teknős Ilonka Bajmok, 19. dr. Paskusz Eleimérné Gákovó, 20. Jelena Vukosavljev Subotica, Kreditna Banka 21. Szerencsey Károly Csantavér, 22. Boróczy Ferenc Vel.-Kikinda 23. Spitzer Erzsébet Mol, 24. Nikolics Zsvikó Lok (Bácska) 25. Ifj. Kopilovics István St.-Moravica, 26. Dr. Horvát Mór Subotica, Reich-ciglana.

Brüder Wurm, Prag VII

Gőzkazán berendezések ekonomizálása.

Elszigetelés patent Wurm rendszer szerint.

Nagy megtakarítás fűtőanyagban, csekély beszerzési költség. Tervezések és mérnöki látogatás díjtalan. — S.H.S. képviselője

Ingenieur Kind, Freund & Dresner

D. D.

ZA INDUSTRIJSKE UREDJAJE

Zagreb, Zrinski trg 1/IV.

9468

Superfosfát mütrágyát

megbízhatóan elsőrendű minőségben szállít

„ZORKA”

Első Jugoszláv Vegyipar R.-T. SUBOTICA

Nagy termést csak Superfosfát használatával lehet elérni.

„VULKAN”

Industrija slamnikov in klobukov Subotica, Strosmajerova ulica 20. (Halpiac).

Gyárt mindennemű női szalma- és nemezkalapokat nagyban és kicsinyben.

Tavaszi szezonra rendeléseket már most elfogadok.

9476

BLAU és LUKÁCS

ELEKTROTECHNIKAI GYÁR BUDAPEST

Vojvodina vezérképviselet és gyári főlerakat

„VOLTA” műszaki és villamossági r. t. Veliki-Bečkerek.

FELELŐSSÉGGEL ÁTJAVITOTT LOKOMOBILOK

LANZ-WOLF ——— építési év 1914-22.

HP	HP	HP	Ujak	HP
10-15	60-70	170-230	40-65	HP
15-20	70-85	200-300	50-80	”
20-25	80-100	300-400	70-100	”
20-30	90-120	400-500	100-140	”
30-40	100-130	500-600	120-170	”
40-50	120-170	ujak	130-190	”
50-60	130-190	26-42	170-210	”
55-65	150-200	30-50	200-300	”

Elsőrendűen átjavítva. Kipróbálva. Egyévi gyári jótállással. Komplet szerelés. Tekintse meg állandó raktárunkat.

NYERSOLAJ- és BENZIN-MOTOROK 5—50 PS-ig. MINDENMŰ MALOMGÉPEK

elsőrendű kivitelben

MODERN MALMOK

berendezése, már meglévő malmok

ÁTALAKÍTÁSA és ÉPÍTÉSE

a legújabb rendszer szerint.

Silos és gabonapadlások gabonaszállítóberendezések

Nagy raktár Zagrebban. Mérnöki látogatás tervezetek, prospektusok és katalogusok ingyen. —

Azonnali szállítás! — Mérsékelt árak!

Transzmissziók. — Komplet szerelések.

Braća Fischer D. D. Zagreb

Pantovčak 5.

476

SCHÄFFER RÓZA

fűszer- és déligyümölcs kereskedése VII., Pašćeva ulica 7. (Régi edénypiac)

Ajánlok elsőrendű csiraképes lenesét vetőmagul uradalmak és vizonteladók részére 17 dinárért per kg., továbbá I-a szilvalekvárt és szilvát.

Lukováci lugkő 128 % nagyban és kicsinyben.

Kerese azonnali belépésre ügyes segédet.

Alapítva 1892.

Alapítva 1892.

Hatóságilag engedélyezett

ipari és kereskedelmi információs iroda

VIKTOR SELINGER & SOHN ZAGREB

Ulica 25/II. — Telefon 16-43. — Táviratcim: Roma. Os.

Legmegbízhatóbb információk bankokról, vállalatokról, cégekről, iparosokról az S. H. S. királyság és az utódállamok bármely helyén a legolcsóbb illetékek felszámítása mellett.

Prima referenciák rendelkezésre állnak.

S. H. S. királyságbeli állampolgároknak, akiknek az észak-amerikai Egyesült Államokban a háberu alatt vagy a háberu után ingó vagy ingatlan vagyis elkösztatott vagy zár alá vétetett, lelkiismeretes utasításokkal szolgálunk arra nézve, hogy ily birtokok miként oldhatók fel és tulajdonosaik miként kaphatják azokat vissza. Az érdekeltek szóban és írásban jelentkezhetnek. Eljárásai költségeink utólag fizetendők.

9362

V. OREL és TÁRSA

Telefonsz. 107. Novisad Sürgöny: Sava Wilson tér 8 szám.

A bogovinai szénbányák vezérképviselete

Szállít az eredeti bányárákon az összes szénfajtákat a híres bogovinai bányákból, továbbá rtányi kovácszenet, valamint kákányi, zeni- cal és brezal bosnyák zenet.

Gyors leszállítás és megfelelő fizetési feltételek.

568

KÖTŐ-

és SZÖVŐGÉPEK

és összes kellekai a legelőnyösebben ismert cégektől, mint: Feliks Lederer Wien,

Wilhelm Barfas Apolda, Fritz Schuster Chemnitz, Sander und Graff Chemnitz, nagy választékban és mérsékelt árakon Jugoszlávia egyedüli képviselője

KOZMA ALFRÉD-nél Osljek I. Županijska ul. 42. Tük minden számban raktáron.

260

530

A. MAMUŽIĆ könyvkereskedő Subotica

KEDVEZMÉNYES KÖNYVSOROZATAI:

Legjobb írók csoportja:

10-es csoport (5 komplett)	Moderna könyvtár (12 drb)
I. G. csoport	I. A. csoport (10 komplett)
Pásztor Árpád: Walt Whitman	Arcaibasev: Fehér havon
Nádas Sándor: A bolondok öröke ének	Hugo von Hofmannsthal: Tizin-hall-lára
Anatole France: A próbabábu	Füst Milán: Nevetők
Forró Pál: Halkuló vágvak	M. Donnay: Lysistrata
Knut Hamsun: Lynga szerkesztő	M. Twain: A kén
Dosztojevszky: A kétélű Goljadkin	Pozány J.: Orosz-Lengyelországon keresztül
Wohlbriick: Déli nap	S. Asch: A föld
Kürtty György: Az űs	Pierre Louys: Az asszony és a bábu
Szonaháry I.: Egy éjszaka Péterpusztán	Georges Clemenceau: A boldogság fátyola
G. Miklósy I.: A színész és leánya (A 10 kötet ára 200 dinár)	Rabindranath Tagore: Volt egyszer egy lány
II. G. csoport (5 komplett)	Gottfried Keller: A duzzogó (A 12 kötet ára 24 dinár)
D'Annunzio-Schönlitz: A karmazsin függöny	I. B. csoport (25 komplett)
Bus-Fekete László: A Pravaz	Babics Mihály: Wilde Oszkár verseiből
Claude Farrère: Új emberek	Tristan Bernard: Az apacs
Sealstild: Tokcah	Erdődy Elek: Simorka U. orgonista története
Dosztojevszky: A névtelen	Csathó K.: Clarion
Anatole France: Virágzó élet	Karinthy F.: A vándor katona
Molnár F.: Az aravind edő titka	Deróki A.: Vándor komédiások
Nagy Endre: Phoebus vendége	Ostwald: A tudomány
Csermely Gy.: A vörös kérdőjel	Arturo Graf: Mesék
A Világirodalom Anekdotakincse (A 10 kötet ára 210 dinár)	Szini Gy.: A smaragd
III. G. csoport (6 komplett)	Dr. Varjas S.: Az álomról (Freud álomelmé.)
Karinthy F.: Együgyű lexikon	Lőrinczy Gy.: Dejanira és más novellák
Napkeleti szerelmek (írták többen)	Szegedi I.: Gyöngyvirág (A 12 kötet ára 24 dinár)
Baudelaire: Költemények prózában	Füzetes csoport
Goethe: Az új Meluzina	10 drb Milliók könyve (bármely szám) 30 dinár
— Egy szép lélek vallomása	10 drb Legjobb könyv (bármely szám) 30 dinár
Gautier: Arria Marcella	10 drb Koronás regénytár (bármely szám) 40 dinár
— Az aranyvapni	10 drb Legjobb könyvek (könyv-alaku) 50 dinár
Hoffmann. Scudery kisasszony	10 drb Olesó regénytár (bármely szám)
— Martin mester	
Wedekind: Muzsika (A 10 kötet ára 125 dinár)	

HUZALOK
ZSINOROK, — KÁ-
BELEK — AZ ÖSSZES
SZERELESI ANYAGOK — IZZÓ-
LÁMPÁK — VILLAMOS FÜTŐTESTEK
VASALOK — CSILLÁROK — VENTILÁTOROK

Kralja Aleksandra ul. 17 **NOVISAD RELAIS NOVISAD** Kralja Aleksandra ul. 17
ELEKTROMOSSÁGI GYÁR RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

KOMPLETT CSÉNGŐ- és TELEFONKÉSZÜLÉKEK
ZSEBLÁMPÁK — ÁRAMMÉRŐK — MŰSZE-
REK — VILLAMOSTELEPEK TER-
VEZÉSE, ÉPÍTÉSE — MOTO-
ROK, DINAMOKSZÉN-
KEFEK — STB.

IRODA-ÁTHELYEZÉS.

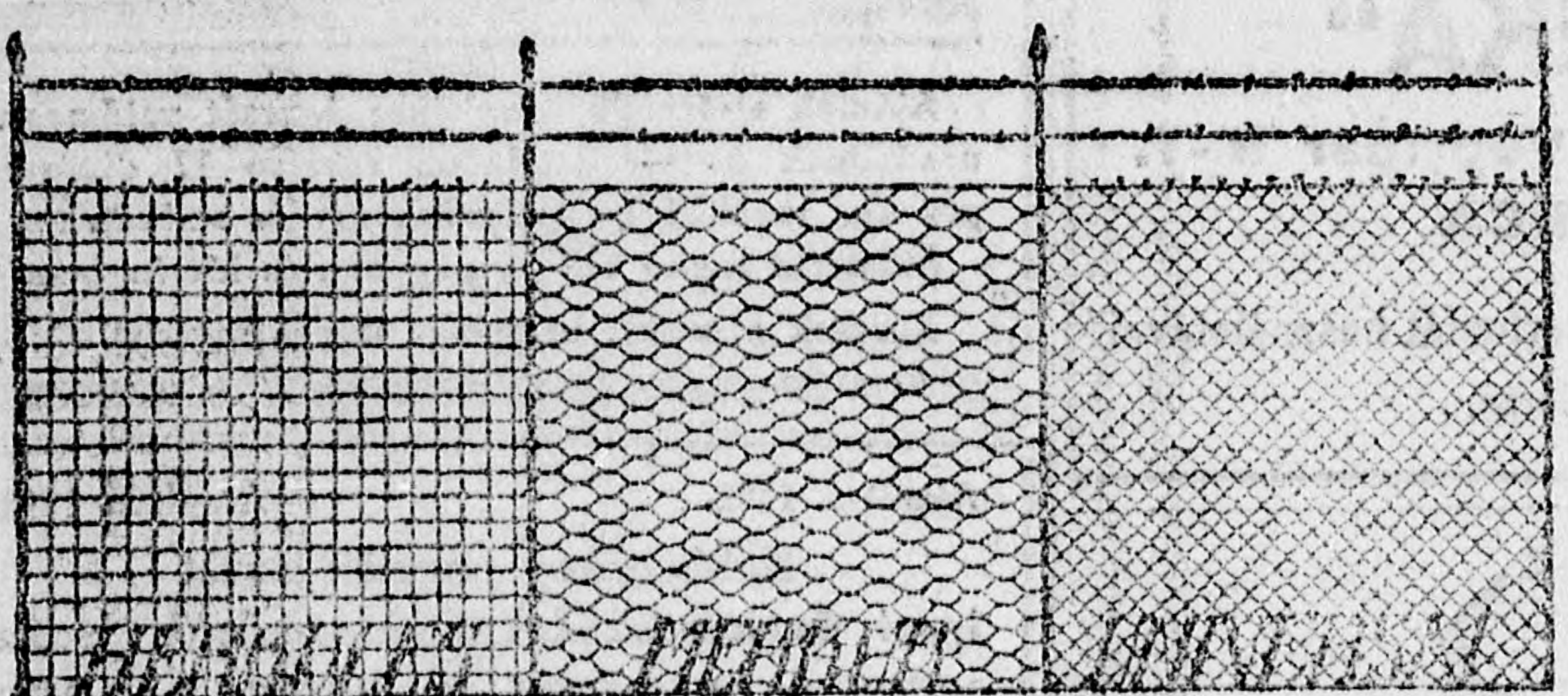
Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy novisadi irodahelyiségünket Duna u. 2. szám alól

KR. ALEKSANDRA U. 20 SZ. ALÁ
helyeztük át.

751 Teljes tisztelettel:
Táviratcim: „Trbougalj“. „UGALJ“ R. T., NOVISAD
Telefon interurban: 5—51 Kr. Aleksandra u. 20.

BEOGRAD. „UGALJ“ R. T. NOVISAD.

A világhírű „TRIFALI“ Szénbányák R. T. széntermékeinek kizárólagos egyedárúsítása, Szerbia, Szerém és Vojvodina területére. — Külföldi szén és koksfaják eladása.

Legolcsóbb, legtartósabb és legszebb kerítés a

DRÓTKERÍTÉS

Mindenféle drótkerítés

Kramer Testvérek Novisad

drótárú és vasszerkezeti gyárában szerezhető be legolcsóbban

Készítünk drótfonatokat, drótszöveteket, tüskésdrótot, díszes ajtókat, kapukat vaskerítést, vasrácsokat stb.

Gyárunk e szakban hettőlidőn a legrégebb és legnagyobb
Legolcsóbb beszerzési forrás.

278

Beogradi ügyvéd

TELEFON: 611
2704

DUSAN D. PERUNČIĆ
volt bíró
és főszoigabíró (főispán)

Ideiglenes suboticei működése alatt nagy sikert ért el. Állandó ügyvédi irodáját Beogradban, Knjeginje Ljubice ulica broj 9. Knjoz Mihajlova ulica és a Ritz közelében megnyitotta. Elvégez Beogradban minden bírósági és köz- igazgatási ügyet gyorsan és pontosan. Különös sikerrel vámmagási ügyeket, továbbá minden más ügyet a pénzügyminiszteriumnál, az agrárhivataloknál, a szociálpolitikai miniszteriumnál (lakás és utlevél ügyekben). Ügyvédi kartársainak bármely beogradi ügyben levelileg és telefonice mindenkor rendelkezésre állók.

VELIKI BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T.

(A. D. za PODIZANJE MLINOVA)

TELEFON: 264 ALAPITTATOTT 1921-ben Távirat: „Mühlenbau“

Elvállalunk új malomépítést, teljes és részleges átalakításokat legjobban bevált rendszerünk alapján. Hengerek csiszolása és rovátkolása.

Gyártunk mindenemű malomgépeket, azok részeit és minden szükséges berendezési tárgyakat, legrövidebb szállítási határidőre és legkedvezőbb feltételek mellett.

Állandóan raktáron mindennemű GÉPEK, HEN-
GERSZEKEK és „METEOR“ MALOMKÖVEK.

Fennállásunk óta berendeztünk 20-nál több belvidéki kereskedelmi és vámmalmet (napl 50 vagon-
tól 12 vagonig terjedő teljesítő képességgel), mely munkáink a legszebb eredményeket igazolták.
Kívánságra árjegyzékkel, referenciákkal, tervezetekkel és technikai kiküldéssel szolgálunk

Ismeri már a világhírű

SZENT GYÖRGY FLUIDOT?!!!

Mely sokkal jobb a sósborszesznél!

Próbálja meg utasítás szerint használni: megfázásnál, fejfájásnál, derékfájásnál, fogfájásnál, csuznál, rheumánál, kéz-, láb-, és inrandulásnál, ütődéseknél, zuzódásoknál, daganatoknál, étvágytalanságnál, gyomorgörcsöknél, hányingernél, hasmenésnél és bámolni fog a gyors és biztos eredménnyel.

Küldjön be levélben ajánlva 20 dinárt és ingyen bérmentve kap egy próbáüveget.

Készíti: **ZETA R. T.** gyógyszer- és tápszergyár **SOMBOR**

FRIEDMANN MÁRKUSZ

villanyfelszerelési és mechanikai vállalata
Subotica, Paja Kujundžićeva ulica 18. Telefon 172.

KÉSZIT és JAVIT

mindennemű villany, erőátviteli és szállodal csen-
gőberendezést, jelző csengőt stb. Villamos égők
minden nagyságban gyári áron

Villanyyszerelési cikkek
a legolcsóbb napi árban kaphatók nagyban és
kicsinyben. — Ajánlattal és tervrajzzal készséggel
szolgál teljeseen díjtalanul.

Butorgyár

és famegmunkáló ipartelep eladó!

Ezen modern üzem, mely minden más gyárüzem,
mint bőrgyár, textilgyár, malom vagy vegyipari gyár-
nak is kiválóan alkalmas, a Vojvodina egyik nagy-
városának legalkalmasabb helyén fekszik és jelenleg is
üzemben van az egész országra kiterjedő vevőkörrel bir.

A 100 munkást foglalkoztató emeletes modern gyár-
épülete saját hajtóerővel és villanyteleppel, valamint
gőzszerítővel és az összes famegmunkáló gépekkel van
felszerelve. A telepen, mely nagy területen fekszik, mo-
dern magánlakás, cselédlakás, istálló és színek vannak.

Az üzem teljes berendezéssel vagy anélkül is na-
gyobb vállalkozás miatt, elfogadható áron eladó.

Érdeklődéseket a PUBLICITAS Hirdetős-
vállalat ZAGREB, Gundulićeva ulica 11.
„Za 1369 IPARTELEP“ jelige alatt továbbít.

WEITZENFELD és TÁRSA
SUBOTICA (BÁCSKA)

Táviratcím: KENDERIPAR
Iroda: Városi bérpalota
Telep: Sental put
Alapítva: 1902
Telefon: 190

Moquette-, gobelin- és selyem butor-
huzatok. — Patent roletta rudak.

Ajánl:
lópokrócot,
tűzőlő- és korti
tömlőket, új linzes,
gabonás, gyapjú-, toll-, komló-
és szalmazsákot, matrac- és roletta-
szöveteket jutából és lenből, mindennemű
háztárgyat, zsinógot, kötelet és hevedereket.

Ponyvaeladás és kölcsönzés!

NADMLINARA

koji je potpunom vješt i noj i muškoj
meljavni tražimo. G. ponude sa prijepi-
sima svjedočava i naznakom platevnih
zahtjeva molimo na

Koprivnički Paromlin D. D.
Koprivnica.

I-a tehér szlovéniai darabosmész

Portlandcement, Gipsz. 354

Mindennemű építési anyagot szállít

„SPONA“

építési anyagkereskedés Zagreb
Trenkova ul. 6. Telefon 11-27.

226

WEISZ JENŐ
kefértugyára

Subotica, Telefonsz. 188.

AJÁNLJA
KITÜNÖ MINŐSÉGŰ VERSENYEN KIVÜLI KEFE,
ECSET, SÉPRŐ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

MALOMTULAJDONOSOK
FIGYELMÉBE!

Eladók szabadon lengő 4—6 réttő uj sík-
szíták, 40 HP. szivógázmotor, 6 HP.
benzinmotor. KELEMEN MALOM ADA
Bácska. 717

„MAJDAN“

Boška Vujčića 21. Telefon 122.

Ajánl minden mennyiségben vagon-tételek-
ben és kicsinyben: trbovljei különleges
szén. Kályhafűtésre karvini szén és
osztrai kokszota legolcsóbb napi árakon.

Szőlőkarók

borovi és fenyőfából 1-25 m. és 1-50
méter hosszúságban KAPHATÓK:

„VARDA“

Industrija Drveta d. d. Lačarak, Srem.
Mitrovica mellett. 618

PATKÁNYOKAT

biztos sikerrel irt a hatóságok
kipróbált

„RATOL“

kapható gyógyszerárakban és
drogériákban és a Veterinárija
Kémiai R. T. Ratol-osztályánál
Zagreb, Bienička cesta 21. sz.
Telefon 14—45. 29

OSZTRÁK BOROZIPAR

Subotica, Sudarovićeva ulica 84.
Telefon 421.

Legolcsóbban és legolcsób-
ban készíti cukorkás-, szappanos-,
gyógyszer-, pouderes- és min-
denfajta KARTONDOBOZT. —
Gyors és pontos szállítás!

Egy 8—12 lóerős

lokomobil

megvételre kerestetik.

Ajánlatok „Lokomobil“
jelige alatt BEGA hir-
dető irodához, Veliki
Bečkerek (főpostával
szemben) kéretnek. 759

Fagykonócs

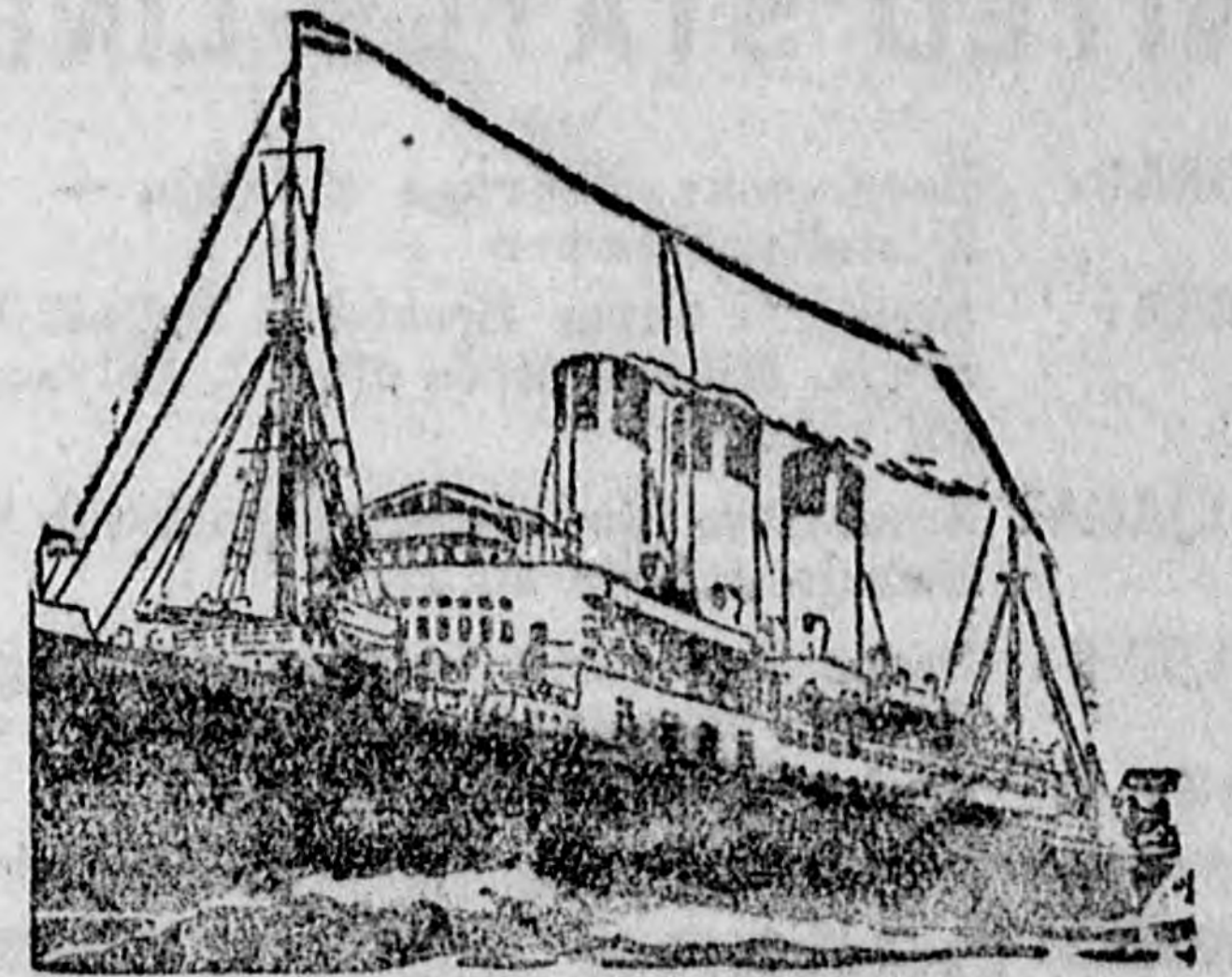
fagyást pár nap alatt tökéletesen
meggyógyítja. Kapható:

Landauer Drogeria Subotica

Nagy fedett butorszállító kocsi

és kerek motor elvaz 30 ló-
erős géphez eladó. Treuhaft

Butorgyár Senta.

Hamburg-Délamerikai Gőzhajózási
Vállalat

A legnagyobb, leggyorsabb és a legszelvény fel-
szerelt hajók kitűnő berendezéssel. II. és III.
osztályú utasok részére.

INDULÁSOK:

December 13. „La Corona“	Február 8. „Sibao“
Dec. 20. „Antonio Della“	Február 9. „España“
December 22. „Tucuman“	Febr. 28. „Antonio Delfino“
December 31. „Vigo“	Március 13. „La Corona“
Január 10. „Cap Norte“	Március 20. „Cap Norte“
Január 11. „Madela“	Április 8. „Vigo“
Január 24. „Villagarca“	Április 17. „Cap Polonia“

Hamburgból

Argentina, Brazília és Uruguay-ba.

Felvilágosítással szolgál a jugoszláviai vezérképviselőt:

ZAGREB, PETRINJSKA UL. 73.

KÉPVISELETEK: Beograd, Balkanska 49. Veliki.
Bečkerek, Svetosavska 18. Bitolj, Bankarska 12.

SIPOS és FIAI BUTORKÉSZÍTŐK SUBOTICA

Senčanski put 3 szám.

Minden e szakmába vágó munkák rajzszertel-
mivel készíthetők mint stílus

BUTOROK

üzletberendezések, portálok stb. Pontos jó munka! — Alapított 1860-ban
rajzánlatokat gyorsan és díjtalanul vidékre is eszközölünk. 101

Nagyban WEISZ S. ÜVEGKERESKEDÉS
SUBOTICA, ALEKANDROVA ULICA 7. SZ.

Az összes raktáron lévő LUKSZUS-CIKKEK, amíg a készlet
tart, 10—20%-kal leszállított árakon lesznek elárúsítva, u. m.:
ROSENTHAL, ÉTKEZŐ, KÁVÉS-, TEÁS-, MOCCA KÉSZLE-
TEK, SZAMOVÁROK, CHINA EZÜST TÁRGYAK — STB.

Kicsinyben

HALBROHR és TÁRSA Elfogad mindennemű bel- és kül-
földi szállítást.

nemzetközi szállítási és
beraktározási vállalat

SUBOTICA.

Telefonok:

Telep: 5—70, Vasuti kirendeltség: 71.

Sürgőnycím:

Halbrohr szállító, Subotica.

Végez elvámolásokat.

Beraktároz mindennemű árut és
butorokat saját száraz
raktáraiban.

Butorszállítás saját párnázott butorkocsikban.

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálás!
Vám- és szállítási ügyekben díjmentes
felvilágosítás!

Ugyanott egy fekete fedetes fiaker jutá-
nyosan eladó. 9924

UNITED STATES LINES

NEWYORKBA

Southampton-
Cherbourgól **LEVIATHAN**
október 30, november 10, december 15.
GEORGE WASHINGTON
október 24, december 29.

Leviathan apr. 1. apr. 22. máj. 13.
George Washington márc. 22. apr. 19. június 11.
President Roosevelt febr. 4. márc. 8.
President Harding . febr. 11. márc. 15.
Amerika febr. 22. márc. 26.

Indulás Southampton és Cherbourgól 1 nappal később.
Minden közelebbi az alanti címél megtehető;

UNITED STATES LINES

BEOGRAD: Beogradska Zadruga palotája — Hotel Bristolal szemben —
ZAGREB: Središnje Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Mihanovićeva ulica 2. Pályaudvaral szemben.
LJUBLJANA: Brodarstvo Sjedinenih Amerikskih Držav, Dunajska česta št. 29.
SARAJEVO: Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosnu i Hercegovinu, Aleksandrova u. 52.
SUSAČ: Banka za Pomorstvo. 0888

ÖRÖKBANÉK

egy 3 éves és es egészséges
ZSIDÓ FIUGYERMEKET
Erdőködők forduljanak „KULTURA“ hirdetőirodához Novisád, Kr. Aleksandra u. 20. Telefon 533.

Adriai Biztosító Társulat

Alapítók és tartalékok 320 millió líra.
Alapítási év 1838.
Vállal biztosítást minden ágazatban.
Főgynöksége Somborban:
Preradovits i Drug cégnél
(A nagy szerb templommal szemben)

Nem töveztendő össze az 1921-ben alakult „ADRIJA“ Általános Biztosító R. T.-gal.

SZÖLLŐKARÓ

Szép, erős, hasított AKÁCSFA
1-30 és 1-50 méter hosszúságban, minden mennyiségben — vasöntvényekben is —
JUTÁNYOS ARON kapható:
Haiduska Bernát fakereskedő cégnél
Pančevo. — Telefon 191. sz. 768

Elszakadt gépszíjat, löszerszámot, cipőt és mindennemű bőrdolgot varrás nélkül tökéletesen megragaszt a

„Butitor“ bőrragasztó

Főelárusító: *Deutsch Károly St.-Kanjiza.*

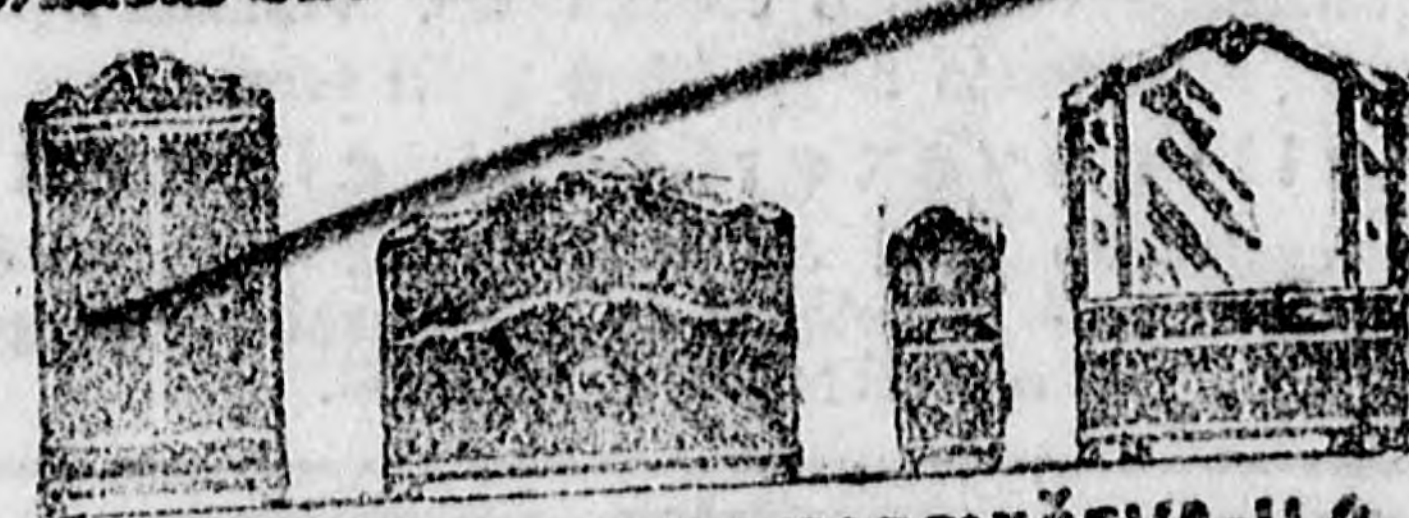
A jó üzletmenet

mindig az áru minőségétől függ. Az üzletmenetben elsősorban italokat, különösen arajánlatot tea-rum, törköly, szilvrium, borovicska, barackpálinka gyártmányairól. Egy kis (25 literes) rendelés elegendő, hogy nálam állandó vevő legyen.

KOHN IGNÁCZ

bor- és szeszárú nagykereskedése, cognac, törköly és szilvriumfőzde, Veliki-Becskerek.

ÉDER és ERŐDÉNYŐ MŰBUTOR ASZTALOSOK LAKBERENDEZÉSI VÁLLALATA

SUBOTICA IV. SUDAREVIČEVA-U. 4.
HARAMBAŠIČEVA 15.

Üzlettársat keresek

újonnan berendezett vám- és kereskedelmi malom export fellendítésére 200.000 dinártól 500.000 dinárig, ki a malom kereskedelmi osztály vezetését vállalná. Ajánlatok „Malomipar“ jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 714

Nagy gyapjúfenoda

2 Gránysei rendezer, 60 szálás a florfeiler, 360 orsós Salfaktor, egy rolf és cernógép és egy 12 HP szivógázmotor — azonnal eladó. — A fenoda üzemben látható. 641
RICHTER MIHÁLY
APATIN

Jugoszláv alátvalók ha Budapestre jöttek, minden ingatlanforgalmi és pénzügyi dolgokban forduljanak teljes bizalommal a Magyar Kétszázéves és Alkalmassalok Takarékpénztár Ingatlanforgalmi főosztályához. Osztályvezető: Haszmann József ökl. gázda Rákóczi-ut 76. szám. —

Telefon:
József 135-32.
József 60-40.

SZAKÁCS SZAKÁCSNŐ

csak elsőrendű, 1-2 éves bizonyítványokkal foglalkoznak.

Hotel Royal
OSIJEK I.

KÉZMŰÁRUK NAGYBAN

T
Á
V
I
R
A
T

T
E
L
E
F
O
N

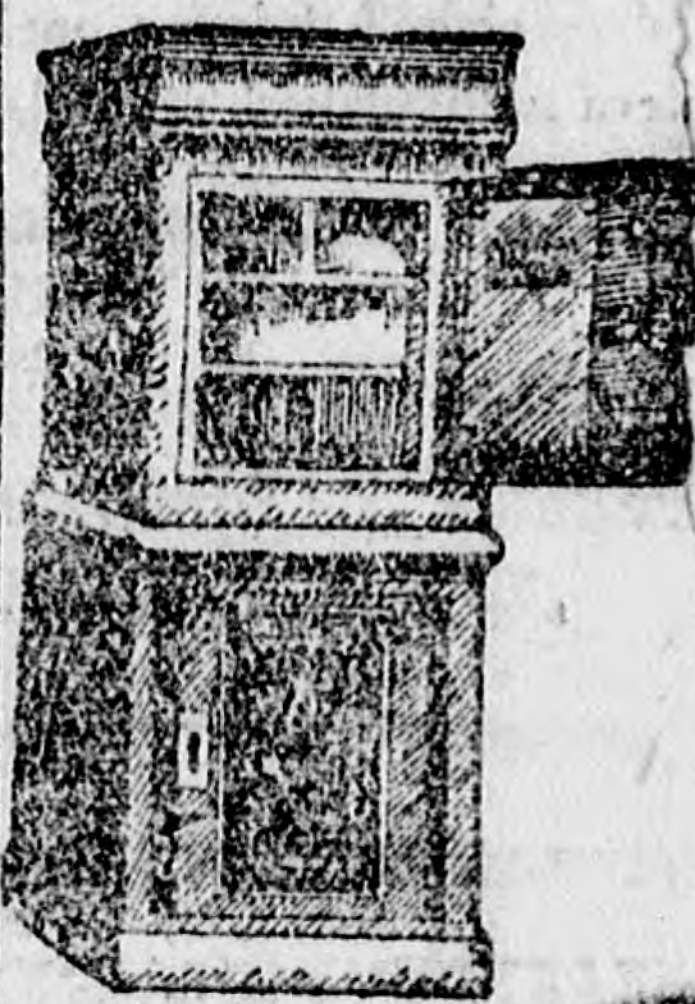
„ORLOV“

ORLOV

1-38.

SALAMON ADLER

Jurišićeva ul. 7. **ZAGREB** Jurišićeva ul. 7.

RIEŠNER MIHÁLY
SOMBOR
Tűzmentes
pénzszekrények
állandó nagy raktára!

Fiatalkorú
munkásnők
szőnyegszövő munkára felvétetnek.
Cím: Fortuna hirdető Skotus Viator 5.

Szőnyegszövő
telepnek alkalmas
világos helyiséget
keres
Fortuna hirdető
Skotus Viator 5.

FORD-TRAKTOR

SZÁNT, HAJT, VONTAT
BETRÓLEUMMAL
Legelősebb gazdasági erőgép.
A világon páratlanul elterjedve. Elsősorban
referenciák a legnagyobb gazdaságokból.

Autorizált képviselője: **HALTENBERGER VILMOS**
Budapest, VI., Nagymező-u. 19. Sörgöyelm: Fordson Budapest
A Ford-Traktorok behozatala és szállítása körül felmerülő időtrábló nehézségekre való tekintettel a tavaszi szántásokhoz szükséges traktorok megrendelését már most kérem eszközölni, hogy a szükséges időre rendelkezésre állhassanak